

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I FUNCIÓ PÚBLICA
B I IGUALTAT
/ DIRECCIÓ GENERAL
COORDINACIÓ,
RELACIONS
AMB EL PARLAMENT,
DRETS I DIVERSITAT

II PLA ESTRATÈGIC DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES LGTBI I EN MATÈRIA DE DIVERSITAT SEXUAL, FAMILIAR I DE GÈNERE DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS

2021-2024

Document aprovat pel Consell d'LGTBI de les Illes Balears
en la 10a sessió plenària, el 8 d'abril de 2021

*Hay que aprender a escuchar.
Si no aprendemos que no hay solo dos, sino múltiples realidades,
estamos siendo crueles con millones de personas.*

*Si imponemos compartimentos estancos en sus vidas
estamos produciendo sufrimiento.*

Las instituciones deben escuchar lo que dicen las comunidades sobre su propia realidad.

Judith Butler

*Hablamos de Orgullo porque no se trata de «normalizar nuestra opción sexual».
Orgullo es disidencia.
Es resistencia.
Es memoria.*

Hagamos memoria.

June Fernández

II Pla Estratègic de Polítiques Públiques LGTBI i en Matèria de Diversitat Sexual, Familiar i de Gènere del Govern de les Illes Balears (2021-2024)

Índex de continguts

1. Presentació	5
2. Aspectes previs sobre els acrònims utilitzats en aquest document	6
3. Antecedents: Llei 8/2016 i primer Pla Estratègic de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere (2017-2019)	8
4. Marc teòric i conceptual de referència	10
5. Evolució dels contextos legislatius en relació amb els drets de les persones LGTBIQ+	13
6. Context competencial actual en polítiques LGTBI a la comunitat autònoma de les Illes Balears	20
7. Principis d'actuació des de les polítiques públiques	24
8. Objectius generals i àmbit d'aplicació	27
9. Eixos i estratègies prioritàries	28
9.1. Eix 1, d'implantació i coordinació de polítiques públiques LGTBI i en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere	28
9.2. Eix 2, de garantia de drets i mesures de bon tracte i no-discriminació de les persones i les famílies LGTBIQ+	29
9.3. Eix 3, de mecanismes per fer efectiva l'erradicació de qualsevol tipus d'LGTBI-fòbia i per fomentar el coneixement de les seves causes i conseqüències	30
9.4. Eix 4, de mesures transversals i accions positives en polítiques sectorials a favor del col·lectiu LGTBIQ+	31
9.5. Eix 5, de justícia i reparació històrica en memòria democràtica d'LGTBIQ+	32
10. Accions	33
11. Agents que intervenen en l'aplicació del Pla	43
12. Avaluació del Pla i indicadors clau	45
13. Pressupost	49
14. Normativa, recursos i bibliografia de referència	50

1. Presentació

A les Illes Balears la ciutadania organitzada des dels moviments socials i, concretament, les associacions de lesbianes, gais, trans*, bisexuals, intersexuals i *queers* (LGTBIQ+) tenen una trajectòria extensa dedicada a la vindicació de la igualtat legal, així com de la igualtat real i efectiva, del col·lectiu. Les persones LGTBIQ+ han patit discriminació i violència de manera continuada, han estat perseguides durant la dictadura i part de la transició pel fet de tenir una orientació sexual, una identitat de gènere o una expressió de gènere i una corporalitat fora de la norma que imposa el sistema patriarcal (cis)sexista i heterocentrat.

L'any 2016 una de les reivindicacions més importants del col·lectiu es va poder materialitzar en forma de llei, aprovada en el Parlament de les Illes Balears el 17 de maig, Dia Internacional contra l'LGTBI-fòbia. De llavors ençà, les institucions tenim l'obligació de crear i mantenir els recursos suficients per fer efectius aquests drets reconeguts, de continuar amb la voluntat política ferma de defensar-los per no permetre cap pas enrere.

Aquest document estratègic vol ordenar i donar continuïtat a les polítiques públiques iniciades arran de la publicació de la Llei i el desplegament posterior, sense perdre de vista que els canvis estructurals que cal assolir només són possibles a llarg termini, però han de començar sempre amb la suma de les accions que, de manera col·lectiva, la ciutadania i les institucions han de dur a terme complementàriament per trencar estereotips, actituds i comportaments que vulnerin els drets de les persones LGTBIQ+, que són drets humans.

El repte és importantíssim i, alhora, encoratjador, perquè hem de ser capaces de cooperar activament i posar tots els esforços per dur endavant les transformacions necessàries fins a aconseguir erradicar d'arrel qualsevol tipus d'LGTBI-fòbia arreu de les Illes Balears.

2. Aspectes previs sobre els acrònims utilitzats en aquest document

En aquest document s'ha decidit utilitzar l'**acrònim LGTBIQ+**¹ en el text de redacció pròpia per fer referència a les persones amb orientacions sexuals no heterosexuales (lesbianes, «L»; gais, «G», i bisexuals «B») i a les persones que s'allunyen del sexe assignat en néixer (persones trans*, «T»), les persones amb característiques intersexuals («I») i les persones *queers*² («Q»).

El signe + al final de l'acrònim fa referència a la resta de persones que pertanyen a altres orientacions sexuals o a persones amb gènere divers que s'allunyen de la cisheteronorma hegemònica.

L'asterisc després de la paraula trans* «es converteix en una forma taquigràfica d'indicar la inclusió de moltes experiències i identitats diverses arrelades en l'acte de travessar, sense estancar-se en les lluites sobre etiquetes o conflictes arrelats en distintes formes de desmarcar-se de les normes del gènere. Tanmateix, també s'interpreta l'asterisc com a marca escrita de la interseccionalitat d'innombrables eixos que apunten a diverses direccions³».

No cal que les persones s'autoidentifiquin necessàriament amb les sigles de l'acrònim o amb la resta de sigles que conformen altres categories identitàries o d'orientació del desig per considerar-les incloses en el col·lectiu diana d'aquest Pla Estratègic, atès que, malgrat no autoidentificar-s'hi, poden estar patint violències o discriminacions, així com LGTBI-fòbia interioritzada.

Cal precisar que es mantindrà l'acrònim LGTBI quan surti referenciat així en una norma (lleï o decret), per exemple la llei autonòmica en aquesta matèria, que esmenta l'LGTBI-fòbia en el títol mateix, les polítiques públiques en matèria LGTBI i la denominació d'òrgans com el Consell d'LGTBI de les Illes Balears, entre d'altres.

En les referències textuais es mantindrà l'acrònim tal com aparegui en cada situació concreta. És el cas de l'Estratègia per a la igualtat de les persones LGBTIQ 2020-2025 de la Unió Europea, en què en l'acrònim es col·loquen juntes i correlatives les orientacions sexuals (LGB) i s'afegeix després la «T», com també és habitual en altres contextos arreu del món.

¹ Es pot accedir a un glossari de terminologia en aquesta web: <https://safetobe.eu/es/fact-checking/>.

² «*Queer* en anglés es el insulto homófobo por antonomasia: es maricón, bollera, rarito, es todo aquello que se sale de lo normal y pone en cuestión lo establecido. [...] Las propias personas que eran denostadas por el insulto se reapropiaron del término. [...] Sin embargo, a diferencia de otros movimientos que adoptan posturas identitarias fuertes, lo *queer* se caracteriza precisamente por ocupar y problematizar las posiciones identitarias que pretendían una normalización aporoblemática de la disidencia». Javier Sáez, a *Barbarismos queer y otras esdrújulas*.

³ Explicació de l'asterisc (*) de trans* extreta del llibre *LGTBI. Claus bàsiques*. Aquesta definició és més àmplia que la que es va fer servir en el Pla Estratègic anterior.

En relació amb el concepte de **diversitat sexual i de gènere (DSG)** utilitzat en el Pla Estratègic anterior, i atès que **la Llei 8/2016 reconeix el fet de la diversitat familiar**, en aquest document s'ha decidit afegir-hi la paraula *familiar*, llevat dels casos en què se citin textualment altres documents, referències o noms de serveis. Per tant, s'utilitzarà preferentment ***diversitat sexual, familiar i de gènere (DSFG)*** com ja es fa en els plans específics en aquesta matèria d'àmbit educatiu. Cal deixar clar que, quan parlem de diversitat sexual, també ens referim a tot allò relacionat amb l'orientació del desig i l'afectivitat.

Per anomenar en genèric les **organitzacions socials que defensen els drets** de les persones LGTBIQ+, també mantindrem l'acrònim complet i usarem **entitats LGTBIQ+**, per incloure tant les que atenen tot el col·lectiu com les que només n'atenen una part (com és el cas de les entitats que defensen i atenen el col·lectiu trans*). Quan indiquem el nom de les entitats, respectarem el nom que surt als seus estatuts.

3. Antecedents: Llei 8/2016 i primer Pla Estratègic de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere (2017-2019)

El 3 de juny de 2016 va entrar en vigor la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia, aprovada el 17 de maig de 2016, el Dia Internacional contra l'LGTBI-fòbia, al Parlament de les Illes Balears.

Han passat més de quatre anys des de l'aprovació de la Llei i el context actual és diferent de l'inicial, atès que s'han assolit alguns dels objectius prevists gràcies al desenvolupament, des del Govern de les Illes Balears, d'un seguit d'accions per fer efectius els drets de les persones LGTBIQ+ en àmbits, sobretot, com l'educatiu i de la salut, i posant l'èmfasi en els drets de les persones trans* majors i menors d'edat com a col·lectiu prioritari.

Mitjançant un decret s'ha regulat el Consell d'LGTBI de les Illes Balears, creat en l'article 7 de la Llei 8/2016, que el defineix com «un espai de participació ciutadana superior en matèria de drets i deures de les persones LGTBI i com a òrgan consultiu de les administracions balears que incideixen en aquest àmbit».

Són quatre les comissions de treball en funcionament: la de Salut; la Laboral; la d'Educació, Joventut, Esports i Temps Lliure, i la de Coordinació de Polítiques LGTBI. Aquesta darrera comissió està formada per la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat, els quatre consells insulars i les entitats LGTBIQ+ que formen part del Ple del Consell d'LGTBI de les Illes Balears.

El primer Pla Estratègic de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere (2017-2019) es va aprovar en la segona sessió plenària del Consell d'LGTBI de les Illes Balears, el 16 de novembre de 2017. La finalitat era establir les bases per donar impuls a les polítiques LGTBI de manera transversal durant els tres anys posteriors a l'entrada en vigor de la Llei 8/2016, per incidir en la millora efectiva de la situació del col·lectiu de lesbianes, gais, trans*, bisexuals i intersexuals, i de les seves famílies, i, en definitiva, en la millora de la convivència.

Aquest primer Pla Estratègic, amb 5 eixos i 35 mesures, va permetre ordenar i planificar les accions de coordinació i atenció que preveu la Llei 8/2016 en benefici del col·lectiu LGTBQ+ de les Illes Balears, establir línies de treball per donar una resposta àgil a les necessitats del col·lectiu LGTBIQ+ i adaptada a les necessitats de formació i sensibilització de la ciutadania i de les administracions públiques, implicar les administracions amb competències en la matèria en un treball en xarxa que abasti tots els àmbits d'actuació sensibles, així com incorporar una visió interseccional sobre els grups i les persones que puguin estar patint discriminacions múltiples per tal de prioritzar actuacions que requereixin donar una resposta immediata a les situacions de més vulnerabilitat individual i grupal.

Durant el primer semestre del 2020 es va fer l'avaluació que va permetre valorar quins processos s'havien generat en aquests tres primers anys des de l'aprovació de la Llei 8/2016. Aquests processos són:

- Elaboració de protocols per donar resposta als processos de les persones amb realitats transidentitàries que requereixen una atenció específica des dels serveis públics, sobretot en els àmbits educatiu i de la salut.
- Construcció d'un relat despatologitzador en relació amb els processos transidentitaris i les corporalitats diverses.
- Formació en noves pedagogies per atendre les diversitats des del món educatiu.
- Incorporació de noves estructures dins l'organigrama institucional que visibilitzin la diversitat, com la Direcció General de Drets i Diversitat⁴, i creació de serveis públics específics de coordinació i atenció a la diversitat sexual, familiar i de gènere.
- Publicació del Decret de regulació del Consell d'LGTBI de les Illes Balears i posada en marxa de les comissions de treball i el Ple.
- Incorporació progressiva de la perspectiva LGTBI dins les planificacions sectorials d'àmbits sensibles.
- Accions de suport i treball conjunt amb les entitats LGTBIQ+.
- Convocatòries públiques de subvencions, amb el resultat de tres convocatòries adreçades a entitats sense ànim de lucre per al disseny i el desenvolupament de projectes relacionats amb la diversitat sexual i de gènere i l'erradicació de l'LGTBI-fòbia: les convocatòries de 2017 i 2018 es varen publicar i instruir des de la Direcció General de Coordinació, el 2019 no hi va haver convocatòria i la del 2020 es va fer des de la Direcció General de Drets i Diversitat, que assumí les competències en aquesta matèria des que es va crear. Aquestes convocatòries han suposat una despesa total de 174.900 €, repartits en dinou projectes diferents.
- Publicació del Decret de traspàs als consells insulars de competències en matèria de polítiques LGTBI.
- Configuració competencial descentralitzada territorialment amb l'oportunitat de generar recursos específics més propers a la ciutadania a cada territori insular.

Tenint en compte els aspectes clau d'aquesta anàlisi, el II Pla Estratègic vol incidir a donar continuïtat a la tasca iniciada, adaptant els objectius a la nova realitat competencial i al nou escenari legislatiu, avançant en la transversalitat de les polítiques LGTBI i en les accions positives, reestructurant els eixos prioritaris i les accions per desenvolupar en la situació actual i modificant-ne la periodicitat, que passa de tres a quatre anys.

⁴ Des del 15 de febrer de 2021, aquesta Direcció General s'ha extingit i les seves competències relacionades amb el Pla Estratègic han passat a la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat (vegeu l'apartat 6 d'aquest Pla).

4. Marc teòric i conceptual de referència

El marc conceptual de les discriminacions, les violències i els delictes d'odi ha de quedar aclarit per poder-ne reconèixer i identificar tant els tipus com també els àmbits on se sol produir la discriminació de manera més habitual⁵ (en l'ocupació, en l'habitatge, en l'educació, en els serveis sanitaris, en els béns i serveis, en la justícia, en els mitjans de comunicació, en els serveis policials, entre d'altres).

No és una lògica de focus únic la que produeix (i reproduïx) de manera sistemàtica les causes que generen les discriminacions i les violències LGTBI-fòbiques, sinó una lògica multifactorial, que no es pot separar del context sociohistòric concret i determinat culturalment. Això suposa fer una intervenció des del marc teòric de lògiques interseccionals⁶ per no deixar cap subjecte fora de l'accés als drets i als recursos pel fet de patir altres múltiples opressions o per manca de drets de ciutadania.

Per assolir transformacions cal posar el focus en les causes de les opressions i en les estratègies col·lectives que cal generar. Una de les eines teòriques de què partim és la del pensament crític feminista, necessàriament interseccional i transinclusiu, des del qual s'han d'observar les causes estructurals de les opressions i prendre consciència de quines són les persones que les pateixen de manera més accentuada.

Aquest enfocament en les causes també s'ha de posar en les intervencions i ha de permetre proposar estratègies col·lectives d'afrontament diferents de les que s'han establert en el passat i que han demostrat que no serveixen perquè perpetuen sistemes i lògiques patriarcals i no s'atreveixen a qüestionar-ne els privilegis.

En el procés planificador, això s'ha de veure reflectit tant en la fase prèvia de plantejament de les accions com en les fases de desenvolupament i de participació, que han de dur incorporada la metodologia analítica amb perspectiva de gènere i diversitat, que tengui en compte quines són les persones o els col·lectius que estan patint discriminacions o violències creuades, fent-los participants de les accions de manera activa com a agents de transformació social.

D'altra banda, **un altre dels marcs conceptuals de referència és el que fa esment al concepte de «gènere»⁷**, atès que és una categoria que ens constreny i ens limita des del moment que ens socialitzam seguint com a referència l'assignació d'un dels dos gèneres normatius a la vista dels genitals en el moment de néixer, que en l'àmbit civil s'aplica mitjançant l'emplenament de les graelles de sexe registral, en què legalment, ara per ara, només hi ha dues possibilitats exclusives i excloents (dona o home). Aquest fet no es

⁵ *Indicant el camí. Guia d'indicadors clau per a la polítiques públiques LGBTI als ens locals* (2019).

⁶ Ange-Marie Hancock (2007) i Lucas Platero (2012), citats dins *Cuerpos marcados. Vidas que cuentan y políticas públicas*.

⁷ «El género, como la sexualidad, no es una propiedad de los cuerpos (...) sino que es el conjunto de los efectos producidos en los cuerpos, comportamientos y relaciones sociales», Teresa de Lauretis.

correspon amb totes les realitats de les experiències sobre el gènere que tenim les persones.

Cal poder reflectir tot l'espectre de gènere que podem arribar a encarnar les persones més enllà del model binari hegemònic per no deixar ningú enrere. La legislació estatal en matèria LGTBIQ+ que s'està elaborant haurà de tenir en compte aquestes realitats no binàries i de quina manera es poden encaixar per ser reconegudes jurídicament.

Per tant, **el veritable repte que cal assolir és que sigui la societat la que modifiqui la mirada**⁸ i que siguin les institucions les facilitadores dels mitjans per arribar a aquesta fita, ja sigui mitjançant instruments legals, pedagògics, programàtics o pressupostaris, per dissenyar i implantar estratègies eficaces per fer possible que les persones LGTBIQ+ parteixin des del mateix punt i no des d'una situació clarament desigual (amb desavantatges clars) per desenvolupar els seus projectes vitals.

Els esforços han de continuar fins a superar del tot i en tots els àmbits el paradigma patològitzador tant de l'orientació sexual⁹ com dels processos transidentitaris¹⁰ i de les característiques intersexuals.

Un dels aspectes metodològics que cal enfortir és el del coneixement situat de les realitats del col·lectiu LGTBIQ+ des d'un **enfocament d'experiències de vida**.

A partir del primer trimestre de l'any 2021 coneixerem els resultats de tres dels projectes d'investigació que s'han subvencionat en la convocatòria pública del 2020 a càrrec d'entitats que defensen els drets de les persones LGTBIQ+ i que treballen en favor de la visibilitat. La metodologia que han duit a terme en aquestes investigacions és principalment participativa (mitjançant enquestes, entrevistes i reunions de grup en què participen les persones del col·lectiu LGTBIQ+ des de les seves experiències de vida).

Aquests resultats aportaran una mica de llum davant la mancança de dades sobre l'autopercepció de les persones LGTBIQ+ en relació amb els obstacles a l'hora d'accedir als recursos, les causes i les conseqüències de l'LGTBI-fòbia, i les propostes per millorar l'atenció que es presta des dels serveis públics en el territori de les Illes Balears.

Tot i així, sempre quedaran fora les persones que no volen fer visible la seva identitat de gènere o la seva orientació sexual i que també poden estar patint (haver patit o estar en risc de patir) discriminacions o violències o tenen altres necessitats no expressades que

⁸ «Creo que hay que hacerse las preguntas al revés: no tanto qué podemos hacer para que la gente haga la transición en mejores condiciones, sino cómo es que alguna gente necesita transitar para vivir en esta sociedad.» Entrevista de Meritxell Rigol a Miquel Missé, 23/02/2018.

⁹ L'Organització Mundial de la Salut va eliminar l'homosexualitat (i el lesbianisme) del catàleg de malalties mentals el 1990.

¹⁰ L'Organització Mundial de la Salut va passar de considerar la transsexualitat un trastorn mental a considerar-la una incongruència de gènere i ubicar-la dins l'epígraf «condicions relatives a la salut sexual» el 2018.

les institucions hauran de preveure per establir altres metodologies d'apropament a les seves realitats. Cal incorporar metodologies que permetin conèixer la dimensió real i els factors que intervenen en aquestes realitats més ocultes, com poden ser el fet de no confiar en les institucions o témer les conseqüències (persones migrades en situació irregular, persones racialitzades, persones en situació de carrer o marginació social, etc.).

Fer un abordatge de les conseqüències de l'LGTBI-fòbia sense qüestionar-ne ni atendre'n les causes estructurals és tenir una visió parcial i incompleta d'aquest problema de la societat que repercuteix en els cossos més vulnerables i en les vides més difícils i precàries. No es tracta d'una qüestió «privada»¹¹, sinó d'una problemàtica social multidimensional que cal afrontar des de la col·laboració entre totes les institucions i des de la societat civil.

Un dels marcs que s'han de modificar és el que posa el focus en la «responsabilitat individual» a l'hora d'afrontar l'LGTBI-fòbia¹², per evitar que la resposta sigui viscuda com a quelcom exclusiu de la persona que la pateix en lloc de veure-ho com un fet «estructural». **El nou marc teòric s'ha d'enfocar des de la «responsabilitat col·lectiva»**, posant el pes en les causes si es vol incidir en la seva reducció o eliminació. Tot això ha d'ajudar a evitar situacions de revictimització o d'LGTBI-fòbia interioritzada, que no fan més que sumar patiment en les persones i les famílies LGTBQ+. Cal demanar-se de quina manera la societat aprèn i interioritza aquestes situacions, per poder prevenir-les, fet que suposa aconseguir resultats a molt llarg termini. **Mentre aquestes situacions de discriminació es continuïn produint, cal explorar i impulsar la metodologia de mesures d'acció positiva**¹³, enteses com les diferències de tracte orientades a prevenir, eliminar i, si escau, compensar qualsevol forma de discriminació envers el col·lectiu i envers un grup en concret del col·lectiu. Aquestes mesures seran d'aplicació mentre perdurin les situacions de discriminació que les justifiquen i hauran de ser raonables i proporcionades en relació amb els mitjans i els objectius que pretenen assolir.

Fa falta **implantar mecanismes d'intervenció conjunta entre la societat i les institucions**, amb l'objecte de fer trontollar les estructures de poder que hi ha darrere les accions discriminatòries i violentes envers els grups i les persones amb orientacions sexuals, identitats de gènere, expressions de gènere i característiques sexuals diverses.

És des d'aquest marc teòric complex i multidimensional des del qual s'han d'abordar les respostes que han d'oferir les polítiques públiques.

¹¹ «Pues íntimo o privado es qué hago en la cama, pero no con quién lo hago, ni a quién amo o a quién deseo. Las personas socializamos nuestras relaciones afectivas y sexuales en todos los ámbitos de nuestra vida cotidiana». Kika Fumero, al monogràfic *Orgullosas*, de *Pikara Magazine*.

¹² «La idea de que podemos discernir entre sujetos LGTBIfóbicos y sujetos que no lo son difumina la LGTBIfobia estructural (...) convirtiendo un problema social en una cuestión individual». *Cuerpos marcados, vidas que cuentan y políticas públicas*.

¹³ S'utilitza com a sinònim de *discriminació positiva*.

5. Evolució dels contextos legislatius en relació amb els drets de les persones LGTBIQ+

CONTEXT GLOBAL

El Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament assenyala, mitjançant els objectius de desenvolupament sostenible¹⁴ (ODS) i les seves respectives metes, les prioritats amb relació a la població LGTBIQ+ des de sis dimensions diferents: la salut, l'educació, la pobresa, la seguretat, la família i el reconeixement legal del gènere.

En aquest sentit, l'Agenda 2030 estableix línies de treball que totes les institucions que assumeixen els ODS dins les seves agendes locals han d'incorporar, especialment en l'ODS 3 (salut i benestar), que aborda diferents metes relacionades amb els entrebancs que troba aquesta població: violència associada al perjudici per tenir una orientació sexual o una identitat de gènere diferent, la qual en ocasions es veu agreujada per la resposta a aquestes violències per part de les autoritats, que moltes vegades són tardanes i altres vegades agreugen la discriminació contra el col·lectiu. Aquesta problemàtica es plasma en l'ODS 16 (pau, justícia i institucions sòlides) i en les metes 16.1, 16.3, 16.10 i 16.b).

L'Estratègia per a un desenvolupament sostenible de les Illes Balears (Agenda Balear 2030)¹⁵ vol ser una eina de cohesió, participació i coordinació de l'acció de govern amb la societat civil i el sector privat. Per aquest motiu, és cabdal que, per tal de garantir una acció de govern adequada per al desenvolupament humà sostenible, es tenguin en compte tant el conjunt de les polítiques públiques com la resta d'agents implicats en la consecució d'avenços en la justícia i la sostenibilitat socials al territori de les Illes Balears.

L'Agenda Balear 2030 inclou la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia, com una de les mesures que s'emmarquen en un dels pilars fonamentals com és la sostenibilitat social.

La Llei 8/2016 i el seu desplegament es podrien incloure dins els objectius de desenvolupament sostenible (ODS), concretament en el 16 (pau, justícia i institucions sòlides).

¹⁴ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/>

¹⁵ <http://www.caib.es/pidip2front/jsp/adjunto?codi=2354840&idioma=es>

Principis sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació amb l'orientació sexual i la identitat de gènere (Principis de Yogyakarta)¹⁶

Aquests principis i recomanacions addicionals es varen adoptar després d'una reunió d'especialistes en legislació internacional de drets humans i activistes pels drets LGTBIQ+ d'arreu del món que es va dur a terme a Yogyakarta, Indonèsia, del 6 al 9 de novembre de 2006.

Aquests principis i recomanacions de Yogyakarta reflecteixen l'aplicació de la legislació internacional de drets humans a les vides i les experiències de les persones de diverses orientacions sexuals i identitats de gènere i s'haurien d'utilitzar com a guia per a la reglamentació nacional en aquesta matèria. Encara que no estan recollits com a tractat i, per tant, no són vinculants, sí que han d'orientar la legislació de les nacions en aquesta matèria.

El 2017 es varen publicar els Principis de Yogyakarta +10¹⁷ (PY+10), que no modifiquen els acordats i publicats deu anys abans, encara que en el preàmbul s'afirma explícitament que **les característiques sexuals** (element que no sortia en els principis originals) s'han d'entendre com una categoria més protegida pels Principis de Yogyakarta, juntament amb l'orientació sexual i la identitat i l'expressió de gènere.

Els PY+10 afegeixen 9 principis als 29 principis originals, així com obligacions i recomanacions noves per als estats.

Entre els nous principis adoptats, destaquen:

- El dret a la protecció de l'Estat davant la violència i la discriminació.
- El dret al reconeixement legal (que afirma que els estats han de deixar de legislar sobre el sexe o gènere de les persones i que, mentre es continuï registrant, s'ha d'oferir un mecanisme ràpid perquè les persones puguin canviar-lo).
- El dret a la integritat corporal i mental (que inclou el rebuig de la mutilació genital per a les persones intersexuals).
- El dret a la no-criminalització.
- El dret a la protecció davant la pobresa, el dret a la higiene, el dret a gaudir dels drets humans relacionats amb les tecnologies de la informació i la comunicació.
- El dret a la veritat sobre les violacions dels drets humans.
- El dret a practicar, protegir, preservar i revivre la diversitat cultural.

Entre les obligacions addicionals per als estats que recullen els Principis de Yogyakarta +10, hi ha les relacionades amb el dret a participar en la vida pública (ja incorporat en els

¹⁶ Es varen adoptar el novembre de 2006, encara que el text definitiu es va publicar el març de 2007 en diferents idiomes. Es pot consultar aquí: <http://yogyakartaprinciples.org/principles-sp/>.

¹⁷ Es poden consultar aquí (només disponible la versió en anglès): <http://yogyakartaprinciples.org/principles-en/yp10/>.

principis originals), en què s'afegeix l'**obligació que els estats desenvolupin i implantin programes d'acció afirmativa (discriminació positiva)** per promoure la participació pública i política de les persones marginalitzades per motiu de la seva orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere o característiques sexuals.

CONTEXT EUROPEU

Estratègia per a la igualtat de les persones LGBTIQ 2020-2025¹⁸ de la Unió Europea

La Unió Europea va presentar el novembre de 2020 la seva primera Estratègia per a la igualtat de les persones LGBTIQ, per als anys 2020-2025, basada, entre altres fonts, en l'Informe sobre els drets fonamentals 2020 de l'Agència Europea de Drets Fonamentals Europea (FRA), publicat el juny de 2020¹⁹ i que recull testimonis de persones LGBTIQ.

Amb aquesta Estratègia a cinc anys vista, la Comissió Europea té previst integrar la lluita contra la discriminació que afecta les persones LGBTIQ en totes les polítiques que es duguin a terme a la Unió Europea; per tant, seguirà una metodologia transversal.

Entre les accions clau definides en l'Estratègia hi ha les següents:

- **Combatre la discriminació.** La protecció jurídica contra la discriminació és fonamental per promoure la igualtat LGBTIQ. La Comissió farà un balanç, en particular en matèria d'ocupació. L'informe sobre l'aplicació de la Directiva relativa a la igualtat en l'ocupació es publicarà a tot tardar el 2022. Arran de l'informe, la Comissió presentarà propostes legislatives, en particular sobre el reforç del paper dels organismes d'igualtat. La Comissió també presentarà un marc reglamentari que regularà específicament el risc de biaix i discriminació inherent als sistemes d'intel·ligència artificial (IA).
- **Garantir la seguretat.** Les persones LGBTIQ sofreixen desproporcionadament els delictes d'odi, la incitació a l'odi i la violència, mentre que l'escassetat de denúncies dels delictes d'odi continua sent un problema greu. Per harmonitzar la protecció contra els delictes d'odi i la incitació a l'odi contra les persones LGBTIQ, el 2021 la Comissió presentarà una iniciativa d'ampliació de la llista de «delictes de la UE» per incloure-hi els delictes d'odi i la incitació a l'odi, en particular contra les persones LGBTIQ. A més, la Comissió oferirà oportunitats de finançament d'iniciatives destinades a combatre els delictes motivats per l'odi, la incitació a l'odi i la violència contra les persones LGBTIQ.
- **Protegir els drets de les famílies arc de Sant Martí.** A causa de les diferències entre les legislacions nacionals dels estats membres, és possible que no sempre es reconeixin els vincles familiars quan les famílies arc de Sant Martí travessen les fronteres interiors de la UE. La Comissió presentarà una iniciativa legislativa sobre el reconeixement mutu

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_es

¹⁹ <https://fra.europa.eu/es/publication/2020/informe-sobre-los-derechos-fundamentales-2020-dictamenes-de-la-fra>

de la criança i explorarà possibles mesures per donar suport al reconeixement de les parelles del mateix sexe entre els estats membres.

- **Garantir la igualtat LGBTIQ a tot el món.** En diferents parts del món, les persones LGBTIQ sofreixen greus violacions de drets i abusos. La Comissió donarà suport a accions en favor de la igualtat LGBTIQ en el marc de l'Instrument de Veïnatge, Desenvolupament i Cooperació Internacional (IVDCI), l'Instrument d'Ajuda Preadhesió (IAP) i el Fons d'Asil i Migració (FAM).

Entre les propostes concretes, destaca la següent: **millorar el reconeixement d'identitats trans no binàries i de persones intersexuals**

Els requisits que s'apliquen a les persones que volen canviar el seu gènere legal difereixen substancialment segons l'estat membre. En els darrers anys, un nombre creixent d'estats membres han canviat significativament la legislació sobre el reconeixement de gènere cap a un model d'autodeterminació personal. D'altres conserven un seguit de requisits per reconèixer el gènere de persones trans i no binàries. Pot ser que no siguin proporcionals i que puguin infringir els estàndards de drets humans, tal com va decidir el Tribunal Europeu de Drets Humans en cas de requeriments quirúrgics i d'esterilització.

La Comissió fomentarà els intercanvis de bones pràctiques entre els estats membres sobre com establir legislacions i procediments legals de reconeixement de gènere accessibles basats en el principi d'autodeterminació i sense restriccions d'edat.

La Comissió iniciarà un diàleg intersectorial amb diverses parts interessades, inclosos els estats membres, empreses i professionals de la salut, per donar a conèixer les identitats trans i no binàries i les persones intersexuals i fomentar-ne la inclusió en totes les accions i procediments rellevants, fins i tot dins la Comissió.

Brussel·les, 12 de novembre de 2020 – COM(2020) 698

CONTEXT ESTATAL

S'ha creat la Direcció General de Diversitat Sexual i Drets LGTBI²⁰, d'àmbit estatal, que depèn orgànicament del Ministeri d'Igualtat i que té com a objectiu la protecció de la diversitat sexual i la defensa dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans* i intersexuals, històricament vulnerats.

El 2020 ha iniciat el procés d'elaboració de dues lleis estatals: una **lleï per a la igualtat de les persones LGTBI i per a la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere o característiques sexuals**²¹ i una **lleï per a la igualtat plena i efectiva de les persones trans**.

²⁰ <https://www.igualdad.gob.es/ministerio/dglgtbi/Paginas/index.aspx>

²¹ El títol de la llei concorda amb el text dels Principis de Yogyakarta +10, atès que, a més de l'orientació sexual, la identitat i l'expressió de gènere, també incorpora les «característiques sexuals».

Pel que fa a la primera, el procés de consulta pública prèvia va acabar el 15 de juliol de 2020, i la Direcció General de Drets i Diversitat²² hi va participar enviant les qüestions per tenir en compte arran de l'experiència de la Llei autonòmica. El procés de consulta pública prèvia de la segona (la «Llei trans») va finalitzar el 18 de novembre de 2020 i, des de les Illes Balears, s'hi va participar amb un informe de recomanacions redactat inicialment pel Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere amb la participació de les quatre comissions de treball del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears, a petició de la Comissió d'Assumptes Institucionals i Generals del Parlament de les Illes Balears.

CONTEXT AUTONÒMIC

Actualment hi ha 13 comunitats autònomes, inclosa la de les Illes Balears, que disposen de legislació sobre els drets de les persones LGTTBIQ+, i d'altres que, a més, també tenen una llei específica de drets trans* o d'identitat de gènere o expressió de gènere (Aragó, Madrid, Comunitat Valenciana, Andalusia i País Basc).

No totes aquestes lleis han tingut el mateix desplegament posterior a l'aprovació, i hi ha comunitats que tenen una segona generació de lleis o que estan en procés d'aprovació d'una segona llei específica trans*. Encara queden comunitats autònomes que no tenen cap legislació en aquesta matèria, fet que crea greuges comparatius a les persones d'aquestes autonomies enfront de les de la resta de comunitats que sí que han legislat.

Les comunitats autònomes sense legislació específica dels drets de les persones LGTTBIQ+ són Castella-Lleó, Castella-la Manxa, La Rioja i Astúries, així com les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

A la nostra comunitat autònoma, durant els primers anys posteriors a l'entrada en vigor de la **Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTTBI-fòbia**, la Direcció General de Coordinació va assumir i desenvolupar les competències LGTTBI.

A partir del 2019 i arran de la creació de la Direcció General de Drets i Diversitat, aquesta Direcció General va passar a assumir aquestes competències fins al 15 de febrer de 2021, quan passaren a la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat, tal com es detalla en l'apartat 6 d'aquest Pla.

És important destacar que a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, a més de la legislació específica en matèria LGTTBIQ+, en matèria de memòria democràtica, la **Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears**²³ fa referència al concepte de «víctimes» i estableix:

²² En aquesta data de juliol 2020 la Direcció General s'anomenava així.

²³ https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/n/llei_22018_de_13_dabril_de_memoria_i_reconeixement_democratic_de_les_illes_balears/

Tindran també la condició de víctimes:

Les organitzacions o els sectors socials, professionals o culturals, les entitats, els partits polítics, els sindicats, les lògies maçòniques, els moviments feministes o LGTBI que, amb les persones represaliades per la seva identitat de gènere o orientació sexual, van sofrir la persecució del règim franquista.

CONTEXT INSULAR

L'1 de gener de 2019 va entrar en vigor el Decret 47/2018, de 21 de desembre, de traspàs als consells insulars de les funcions i els serveis inherents a les competències pròpies d'aquests consells insulars que actualment exerceix l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears²⁴.

En el traspàs de competències, el Decret 47/2018 determina quines són les funcions i els serveis de l'Administració de la Comunitat Autònoma que han d'assumir els consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera en matèria de polítiques LGTBI. Posteriorment a la publicació del Decret, alguns consells insulars han publicat decrets de presidència en relació amb els serveis i les funcions atribuïdes, com el Consell Insular de Menorca²⁵ i el Consell Insular de Formentera²⁶.

Per part dels consells insulars, les mesures més significatives en relació amb les competències que se'ls han transferit han estat la posada en marxa del **Servei d'Atenció Integral (SAI)**²⁷ a Mallorca, operatiu des del 26 d'octubre de 2020 i amb punts d'atenció a Palma, Inca i Manacor, i la presentació del SAI a Eivissa, per part del Consell Insular, en data 5 de febrer de 2021.

La resta de consells insulars estan acabant els tràmits per poder presentar el SAI en els territoris respectius i ja tenen assignada una persona tècnica de contacte per a les gestions amb el Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere, tant per derivar algun cas per atendre des del territori insular com per fer seguiments o coordinar activitats conjuntes.

Més enllà del SAI com una de les reivindicacions de les entitats LGTBIQ+, i en relació amb el desplegament competencial de participació i foment d'entitats, els consells insulars de Mallorca i Menorca han obert convocatòries públiques de subvenció que tenen a veure amb les competències transferides en matèria LGTBI.

²⁴ <http://www.caib.es/eboibfront/ca/2018/10918/617301/decret-47-2018-de-21-de-desembre-de-traspas-als-co>

²⁵ <http://www.caib.es/eboibfront/ca/2019/10929/617772/correccio-d-errades-de-l-edicte-num-187-publicat-e>

²⁶ <http://www.caib.es/eboibfront/ca/2019/10940/618558/decret-de-presidencia-de-25-de-gener-de-2019-d-atr>

²⁷ Tant el SAI de Mallorca com el d'Eivissa s'han plantejat inicialment la gestió i la posada en marxa de l'atenció integral (social, psicològica i jurídica) no amb personal propi de les administracions públiques sinó mitjançant contractacions externes, en aquest cas de les associacions LGTBIQ+ respectives (Ben Amics en el cas de Mallorca i Chrysallis Balears en el cas d'Eivissa).

D'altra banda, cal destacar la potestat sancionadora transferida als consells insulars per poder sancionar les infraccions que preveu el capítol IV de la Llei 8/2016 que hagin succeït en el seu territori (una illa).

Els consells insulars formen part, com a vocals, del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears i participen en la Comissió de Coordinació de Polítiques LGTTBI, juntament amb les entitats LGTTBIQ+ i sota la coordinació del director general de Drets i Diversitat, amb el suport de la cap del Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere, amb funcions de secretària del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears (Ple i comissions de treball).

És des d'aquest context que cal continuar coordinant les actuacions que es fan a la comunitat autònoma en matèria LGTTBI, amb la possibilitat de crear altres espais per a la interlocució i l'establiment dels mecanismes o instruments de coordinació i col·laboració escaients, on el Govern de les Illes Balears ha de comptar amb la participació necessària dels consells insulars i altres ens locals.

Seria positiu que els consells insulars elaborassin un **pla estratègic insular en matèria LGTTBI** per complementar les actuacions que preveu aquest Pla Estratègic autonòmic, així com detallar la planificació des d'un àmbit tàctic i operatiu per poder desenvolupar les accions en què aquest Pla Estratègic indica que els consells insulars han de participar, amb criteris de cooperació i coordinació interinstitucional.

6. Context competencial actual en polítiques LGTBI a la comunitat autònoma de les Illes Balears

Arran del traspàs de competències als consells insulars, s'ha propiciat un nou escenari que ens interpel·la a desplegar eines de cooperació i coordinació i a impulsar noves actuacions conjuntes en el territori de les Illes Balears d'acord amb les competències de cada administració, ampliant els àmbits d'actuació i proposant mesures efectives per erradicar l'LGTBI-fòbia i afavorir una atenció integral per donar resposta a les necessitats socials, psicològiques i jurídiques de les persones lesbianes, gais, trans*, bisexuals i intersexuals en el territori de les Illes Balears, tot complint els principis i els criteris mínims d'actuació que ha dissenyat el Govern tenint en compte els consells insulars i les entitats LGTBIQ+ que formen part del Consell d'LGTBI de les Illes Balears.

Això suposa assumir reptes de coordinació, sistematització de la recollida de dades, avaluació, seguiment i suport als plans insulars que impulsin els consells insulars, així com la identificació d'indicadors clau per les polítiques públiques LGTBI, tant d'àmbit local com d'àmbit autonòmic, per continuar avançant per fer efectius els drets de les persones LGTBIQ+ i erradicar l'LGTBI-fòbia a tot el territori de les Illes Balears.

Entre les **funcions i els serveis que es reserva l'Administració de la Comunitat Autònoma en matèria de polítiques LGTBI prevists en el Decret 47/2018**, destaquen els següents:

- L'obtenció de dades estadístiques oficials per elaborar, en l'àmbit de les competències que li són pròpies, polítiques públiques antidiscriminatòries en l'àmbit LGTBI.
- El suport operatiu per al funcionament del Consell d'LGTBI de les Illes Balears.
- El disseny d'un servei d'atenció integral²⁸ (SAI) per atendre les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de patir discriminació o violència per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere (article 9 de la Llei 8/2016).
- L'impuls de mesures per fomentar el desenvolupament d'accions de responsabilitat social de les empreses en polítiques LGTBI.
- La promoció de la recerca sobre les causes, les característiques i les dificultats per identificar els problemes i les conseqüències de les diferents formes de violències masclistes, inclosa l'LGTBI-fòbia.
- La creació d'espais per a la interlocució per fer efectiu el que estableixen els articles 10 i 11 de la Llei 8/2016.

²⁸ Document elaborat pel Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere amb el títol «Disseny dels principis i criteris mínims d'actuació per a la implementació del Servei d'Atenció Integral (SAI) pels consells insulars al seu territori», que es va aprovar en la sessió plenària del Consell d'LGTBI de les Illes Balears del dia 1 de juny de 2020. Es pot consultar i descarregar aquest document aquí: <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=4247925&coduo=2942956&lang=ca>.

- En general, la resta de funcions i serveis que, per la seva pròpia naturalesa, tinguin un caràcter suprainsular o que s'hagin de desenvolupar per a la satisfacció dels interessos estratègics de les polítiques públiques LGTBI en el conjunt de les Illes Balears.

El Decret 47/2018 també preveu funcions i serveis en els quals han de concórrer les administracions autonòmica i insulars, entre els quals destaquen els següents:

- Els consells insulars han de participar, en els àmbits que pertocuin, en els procediments d'elaboració de plans estratègics autonòmics de polítiques LGTBI, l'aprovació dels quals és competència del Govern de les Illes Balears. A la vegada, l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha de fer el mateix en els procediments d'elaboració dels plans estratègics insulars de polítiques LGTBI de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, tot això amb la finalitat d'aconseguir la convergència necessària i la complementarietat d'actuacions en matèria de polítiques LGTBI en el conjunt de les Illes Balears, amb vista al compliment del principi de coherència.
- Els consells insulars han d'executar, en els àmbits territorials respectius, les mesures i les accions que els corresponguin, en l'exercici de les competències que els són pròpies en matèria de polítiques LGTBI, previstes en els plans estratègics corresponents.

Reordenació orgànica a les Illes Balears arran de la legislatura 2019-2023 que afecta les polítiques públiques LGTBI

En la legislatura 2019-2023 es varen signar els Acords de governabilitat²⁹ (Acords de Bellver), 79 dels quals estan inclosos en el pilar de la sostenibilitat social de l'Agenda 2030. Concretament, dos d'aquests acords estan directament relacionats amb la diversitat sexual, familiar i de gènere i les polítiques LGTBI, fet que apunta a un compromís institucional clar per a l'avenç i la consolidació d'aquestes polítiques públiques:

#5 Drets i llibertats

[...]

183. Incorporarem la perspectiva LGTBI de forma transversal en tot l'àmbit públic. Per això, implantarem a l'Administració un pla de formació en diversitat per al funcionariat públic, incloent les forces i cossos de seguretat, i establirem mesures d'avaluació de polítiques públiques perquè incloguin la perspectiva de gènere, identitat i orientació sexual.

²⁹ https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiu_Jiw6c_uAhUFnVwKHd61BCIQFjAAegQIARAC&url=https%3A%2F%2Fwww.caib.es%2Fsites%2Ftransparencia%2Fca%2Facords_de_governabilitat%2F&usg=AOvVaw0Gf227UGj6FvVrfEGXZxG1

184. Aprovarem una normativa per lluitar contra la violència de gènere que es produeix contra les persones transsexuals abans que hagin pogut realitzar el canvi de sexe en el registre.

El Decret 12/2019, de 2 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, incorpora la Direcció General de Drets i Diversitat, que assumeix part de les competències de la Direcció General de Coordinació, i la dota de competències noves que fins ara no estaven incloses en cap altra direcció general.

Les **competències de la Direcció General de Drets i Diversitat** que estableix el Decret 12/2019 són:

1. Desplegament normatiu i coordinació de les polítiques d'igualtat i diversitat.
2. Impuls de la incorporació de la perspectiva LGTBI i d'accessibilitat universal en les polítiques, els serveis i les actuacions d'àmbit autonòmic.
3. Foment del consens i la participació social en matèria de diversitat sexual i de gènere.
4. Impuls del compliment de la legislació i la normativa en matèria d'accessibilitat universal.
5. Desenvolupament d'accions pròpies de formació i sensibilització en matèria de diversitat funcional, sexual o de gènere.
6. Promoció dels valors de la diversitat humana i de la igualtat de tracte a totes les persones amb independència de la seva orientació sexual, identitat sexual i de gènere, ètnia, cultura, procedència, religió, creença, o qualsevol altra situació o diversitat funcional.
7. Col·laboració i coordinació amb els consells insulars i altres institucions de les Illes Balears.

Posteriorment, el Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, disposa una nova ordenació estructural i competencial que, en relació amb la matèria que ens ocupa, incorpora els canvis següents.

La Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat passa a denominar-se *Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat*. Una de les direccions generals que en depenen és la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat. Per tant, aquest Decret extingeix la Direcció General de Drets i Diversitat com a tal.

Les competències de la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat són, entre d'altres: **el desplegament normatiu i la coordinació de les polítiques d'igualtat i diversitat; l'impuls de la incorporació de la perspectiva LGTBI i d'accessibilitat universal en les polítiques, els serveis i les actuacions d'àmbit**

autonòmic; la col·laboració i la coordinació amb els consells insulars i altres institucions de les Illes Balears, i la coordinació del Pla de Conciliació.

L'assumpció d'aquestes competències per part de la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat fa possible poder impulsar, aplicar i coordinar aquest II Pla Estratègic des del Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere, que passa a dependre orgànicament d'aquesta Direcció General.

D'altra banda, cal continuar treballant per fomentar que les comissions i el Ple del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears, en l'acompliment de les seves funcions, siguin participants dels processos de desenvolupament de les accions i contribueixin a crear un cos teòric crític que permeti una millora contínua de la situació de les persones LGTTBIQ+ a la nostra comunitat autònoma.

A mesura que els consells insulars implantin el Servei d'Atenció Integral (SAI) i facin efectives les seves funcions i serveis que s'han de desenvolupar des de cadascuna de les illes en aquesta matèria, la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat haurà d'exercir tasques de suport, coordinació i seguiment per continuar vetllant pel bon desenvolupament de la Llei 8/2016 i el Decret 47/2018 en el territori de les Illes Balears, sempre des del reconeixement competencial i la cooperació interinstitucional.

7. Principis d'actuació des de les polítiques públiques

Si alguna cosa hem après de la lluita contra les violències masclistes és que la societat no pot tolerar l'opressió contra un dels seus col·lectius al·legant que pertany a l'esfera íntima (privada). Només s'aconsegueixen resultats reals i de conscienciació social amb polítiques públiques valentes i amb un discurs de tolerància zero envers les violències, en aquest cas, LGTBI-fòbiques.

El **principi bàsic** del qual s'ha de partir per repensar, dissenyar i implantar polítiques públiques és **concebre els drets de les persones LGTBIQ+ com a drets humans**; per tant, cal defensar-los, complir-los i fer-los complir.

És sabut que les polítiques públiques mai no són neutrals, això implica que el fet de no intervenir des de les institucions, contribueix, des de la inacció, a perpetuar el sistema que manté ja sigui desigualtats estructurals o d'accés als béns i recursos de les poblacions més vulnerables.

Tot i així, no és tracta de pensar que l'Estat (les institucions) tenen l'exclusiva a l'hora de respondre a les problemàtiques socials, ja que està demostrat que la societat civil autoorganitzada de manera autònoma pot contribuir, i de fet ho fa, a donar una primera resposta a situacions on les institucions no poden arribar o que encara no han detectat.

D'altra banda, no s'ha de menystenir que les polítiques simbòliques ajuden a modificar l'imaginari col·lectiu; per això, cal fer visibles els posicionaments clars contra qualsevol tipus de violència (simbòlica i estructural) que s'infligeix contra les persones LGTBIQ+ en tots els àmbits de la seva vida i que suposa una vulneració dels seus drets.

Pensar les polítiques exclusivament des d'un marc «identitari» pot generar processos d'inclusió/exclusió i pressuposa (a priori) una jerarquia entre qui hi entra –ja sigui perquè s'autoidentifica o perquè el classificam en un determinat col·lectiu o grup de població– i qui en queda fora i, en conseqüència, sense reconeixement ni drets. Les polítiques públiques han de superar els essencialismes³⁰ i posar el focus en el principi d'equitat i igualtat d'oportunitats i de tracte més enllà de la concepció identitària.

Cal que les polítiques públiques qüestionin l'ordre hegemònic establert des d'una mirada crítica per transformar les estructures de poder³¹, si volen desenvolupar metodologies crítiques amb el gènere normatiu i avançar en la detecció i el coneixement profund de les causes que produeixen (i reproduïxen) les discriminacions i les violències.

El **reconeixement del principi d'autodeterminació de gènere** ha de ser l'eix vertebrador de les polítiques adreçades al col·lectiu de persones trans* i de gènere

³⁰ «La subjectivitat és sempre un relat i no la revelació d'una essència». Fina Birulés, inspirada en Hannah Arendt.

³¹ *Diferencias. Etapas de un camino a través del feminismo*. Teresa de Lauretis (2000).

divers, respectant la multiplicitat de corporalitats i la decisió de cada persona sobre el seu propi cos³².

Un dels principis és el d'**entendre la discriminació des de l'eix de la interseccionalitat**, tenint en compte les opressions múltiples des d'altres factors que operen de manera creuada, com poden ser: l'edat, l'origen ètnic, la racialització, la nacionalitat, les creences, la situació de discapacitat o diversitat funcional, la malaltia, l'estat serològic, la llengua, la classe social, la migració, la situació administrativa o altres circumstàncies que impliquen posicions més desavantatjoses de persones o grups determinats a l'hora de fer efectius els seus drets.

Per tant, **cal garantir el principi d'igualtat i no discriminació de les persones LGTBIQ+ en tots els àmbits**, atenent sobretot a les persones més vulnerables i estigmatitzades o en situació de marginació i exclusió social.

Així mateix, cal tenir en compte el **principi de l'interès superior de la persona menor d'edat** a l'hora d'adoptar mesures de protecció de la infància i l'adolescència LGTBIQ+ o integrada en famílies LGTBIQ+ per fer efectiu el dret al lliure desenvolupament de la seva personalitat, fent un acompanyament dels seus processos des del respecte i creant espais segurs on puguin manifestar-se tal com són.

Cal partir del **principi bàsic de reconeixement de la capacitat d'agència³³ de les persones LGTBIQ+**, sobretot de les persones trans*, perquè puguin fer efectiva l'autodeterminació del seu gènere sense restriccions d'edat i sense obstacles burocràtics que s'allarguen en el temps i produeixen patiment, ja sigui per lentitud del sistema, per desconeixement dels drets que les emparen o per actituds que poden ser contràries a un tracte respectuós i a una atenció eficaç i de qualitat.

La **línia estratègica bàsica continua sent la de la transversalitat**, implicant diferents departaments del Govern de les Illes Balears perquè incorporin la mirada interseccional en les seves polítiques, per detectar els obstacles que la població LGTBIQ+ té a l'hora d'accedir als seus drets i recursos de manera sectorial, i revisin quines transformacions estructurals poden fer-se per detectar i eliminar les desigualtats.

Al mateix temps, és important **incorporar progressivament accions positives concretes dins les polítiques públiques** en els àmbits en què s'hagi detectat que aquestes mesures afavoriran de manera inequívoca i eficaç les persones més

³² «Más que tener un cuerpo o ser un cuerpo, nos convertimos en un cuerpo y lo negociamos, en un proceso entrecruzado con nuestro devenir sujetos, esto es individuos, ciertamente, pero dentro de unas coordenadas que nos hacen identificables, reconocibles, a la vez que nos sujetan a sus determinaciones de ser, estar, parecer o devenir». Meri Torras.

³³ «La potencia de agenciamiento se traduce en una práctica transformadora para desarrollar otras formas no hegemónicas de enunciación de la subjetividad desde lo colectivo». Virginia Villaplana Ruiz a *Barbarismos queer y otras esdrújulas*.

desfavorides del col·lectiu, com és el cas de les persones trans*, majoritàriament dones trans* més grans de 45 anys, per afavorir la seva incorporació al món laboral segons les seves aptituds i capacitats, així com valorar, en cas que la nova legislació estatal per a persones trans* ho reculli, la possibilitat d'oferir incentius a les empreses per a la contractació de persones trans*, sempre atenent el criteri de la conselleria competent en la matèria.

Així mateix, caldrà analitzar en profunditat si en els àmbits de la salut i l'educació s'han de dur a terme altres accions positives, no només per a les persones trans* sinó per a tot el col·lectiu LGTBIQ+, si escau.

El **model d'atenció sanitària a les persones trans*** s'ha de realitzar conforme als principis següents: no-patologització, autonomia, codecisió i consentiment informat, no-discriminació, assistència integral, qualitat, especialització, proximitat i no-segregació. I s'ha de respectar sempre la progressió i l'itinerari que la persona trans* marqui.

Tots aquests principis d'actuació dels poders públics han de servir per poder conèixer les realitats, les necessitats i les demandes de les persones LGTBIQ+ des d'una metodologia participativa de les persones que pateixen les opressions, les discriminacions i les violències, fent efectiu **el dret de participació i la capacitat de decisió de cada** persona com a pilars bàsics per millorar i contribuir a transformar positivament les seves experiències de vida.

Des de les polítiques públiques autonòmiques, s'ha d'empènyer perquè es **reconeguin els drets civils i socials de totes les persones en condicions d'equitat, bon tracte i igualtat d'oportunitats**, interpel·lant, si escau, les institucions i els òrgans estatals amb competències, perquè posin els mitjans necessaris per fer efectius aquests drets a tota la ciutadania, indistintament de la comunitat autònoma on resideixin.

S'ha d'incorporar progressivament el **principi d'accessibilitat universal** en les polítiques, els serveis i les actuacions d'àmbit autonòmic que preveu aquest Pla Estratègic segons el ritme d'implantació efectiva d'aquestes mesures a l'Administració de la CAIB.

8. Objectius generals i àmbit d'aplicació

Correspon a l'àmbit estratègic de la planificació establir objectius generals que s'hauran de concretar en altres àmbits d'intervenció mitjançant l'elaboració i el desenvolupament de plans insulars, programes o projectes d'àmbit local.

Aquest document presenta, **en l'àmbit d'aplicació de tot el territori de les Illes Balears, en relació amb les polítiques públiques LGTBI per als anys 2021, 2022, 2023 i 2024** i en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere, els objectius estratègics (OE) següents:

OE1. Impulsar, implantar i coordinar polítiques públiques en matèria LGTBI des d'un enfocament transversal i interseccional, tenint en compte la distribució competencial interinstitucional i interadministrativa en aquesta matèria, per continuar amb el desplegament de la Llei 8/2016 amb la finalitat de garantir l'accés als drets de les persones LGTBIQ+.

OE2. Contribuir a identificar i reduir l'origen de les desigualtats i de les violències que pateix el col·lectiu LGTBIQ+, posant el focus en les causes estructurals de la discriminació i l'estigmatització, així com les dificultats a l'hora d'accedir als recursos, béns i serveis, amb la finalitat d'establir mesures per afavorir la igualtat de tracte i no-discriminació.

OE3. Remoure els obstacles que troben les persones i les famílies LGTBIQ+ per tenir una vida lliure de violència i discriminació en tots els àmbits, i fomentar accions per erradicar de manera efectiva qualsevol manifestació d'LGTBI-fòbia a les Illes Balears, analitzant-ne les causes i les conseqüències.

OE4. Potenciar i consolidar les capacitats d'interlocució i de suport a les entitats LGTBIQ+ de les Illes Balears com a agents clau per sumar sinergies a l'hora de cooperar i proposar i estratègies i accions en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere a les Illes Balears.

OE5. Impulsar accions encaminades a restituir la memòria i la dignitat dels col·lectius i de les persones que varen ser sotmeses històricament a pràctiques discriminatòries, d'estigmatització i persecució durant la dictadura i els primers anys de transició, per raó de la seva orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere o característiques sexuals.

9. Eixos i estratègies prioritàries

9.1. Eix 1, d'implantació i coordinació de polítiques públiques LGTBI i en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere

Per assolir els objectius, establirem les estratègies prioritàries següents:

- Accions de coordinació eficaç de les polítiques públiques donant suport a les administracions insulars i locals amb competències en la matèria.
- Sinergies entre les administracions i la societat civil per identificar i reduir les causes de les opressions i les desigualtats sistèmiques que operen en aquesta matèria.
- Foment de formació específica en metodologies d'intervenció per al personal amb capacitat de decisió de polítiques sectorials, des d'una perspectiva interseccional, per elaborar i consolidar polítiques públiques eficients en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere.
- Instruments de seguiment i avaluació de processos i resultats de la implantació de serveis d'àmbit insular i local adreçats a la població LGTBIQ+.
- Participació en els organismes estatals i en els instruments normatius que es creïn amb competències en la matèria, aportant la visió estratègica i operativa fruit de l'experiència acumulada a les Illes Balears.

9.2. Eix 2, de garantia de drets i mesures de bon tracte i no-discriminació de les persones i famílies LGTBIQ+

Per assolir els objectius, establirem les estratègies prioritàries següents:

- Dotació al personal de les administracions públiques de la formació necessària per donar una resposta eficaç i un bon tracte a les necessitats i les demandes de la població LGTBIQ+ i per fer efectiu el deure d'intervenció.
- Incidència en la incorporació i en la valoració correcta de l'avaluació de l'impacte sobre orientació sexual i identitat de gènere de totes les disposicions legals i reglamentàries que s'impulsin dins el territori de la comunitat autònoma (article 32 de la Llei 8/2016).
- Disseny i elaboració de campanyes corporatives des del GOIB que fomentin el bon tracte i la no-discriminació de les persones i les famílies LGTBIQ+ des dels serveis públics.
- Impuls d'accions de millora de la qualitat de l'atenció que ofereixen els serveis públics, implantant mesures d'acció positiva que puguin donar resposta a les necessitats de les persones que es trobin en una situació més desfavorida o en risc d'exclusió social (dones trans*, menors LGTBIQ+, persones grans LGTBIQ+, persones LGTBIQ+ migrants, racialitzades o amb diversitat funcional, entre d'altres).
- Generació d'espais que promoguin debats profunds que puguin oferir alternatives a la reestructuració i la redistribució dels recursos a l'abast de les persones LGTBIQ+ en situació d'exclusió social, emergència d'habitatge, desprotecció o violència intrafamiliar, des d'un enfocament d'economia feminista de la distribució dels recursos.

9.3. Eix 3, de mecanismes per fer efectiva l'erradicació de qualsevol tipus d'LGTBI-fòbia i per fomentar el coneixement de les seves causes i conseqüències

Per assolir els objectius, establirem les estratègies prioritàries següents:

- Promoció de l'elaboració d'estudis i investigacions sobre la realitat de les persones LGTBIQ+, sobretot en els àmbits laboral, sociofamiliar (tenint molt en compte els drets dels menors LGTBIQ+), educatiu i de la salut i en la resta d'àmbits sensibles que estableix la Llei 8/2016, mitjançant estudis propis o línies de subvencions específiques.
- Priorització d'una metodologia de participació directa de les persones LGTBIQ+ com a subjectes que narren les seves experiències de vida tenint en compte les diferents categories d'opressió i la seva capacitat per ser agents actives per a la transformació social.
- Obtenció d'informació estadística que millori el coneixement de la realitat social i institucional desagregada per illes i que aporti nous marcadors estadístics (identitat de gènere, persones no-binàries, diversitat del fet familiar, etc.), que es pugui continuar en el temps per obtenir dades longitudinals que permetin veure'n l'evolució.
- Proposta d'accions des de les universitats per fomentar estudis específics en aquesta matèria (investigacions, màsters, càtedra en estudis LGTBIQ+, etc.).
- Foment de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació mitjançant xarxes socials i webs institucionals per a la màxima difusió dels resultats dels estudis i les investigacions, tenint en compte criteris d'accessibilitat universal dels continguts i adaptant-ne els formats.
- Disseny i elaboració de campanyes corporatives des del GOIB per erradicar l'LGTBI-fòbia, per tal de sensibilitzar la societat per al canvi de mirada sobre les realitats diverses.
- Identificació de les causes estructurals que generen les desigualtats i les violències LGTBI-fòbiques, per tal de reduir-ne l'impacte partint de lògiques feministes interseccionals.
- Augment dels fons bibliogràfics i audiovisuals en aquesta matèria en biblioteques públiques i altres centres, així com potenciació de la creació audiovisual relacionada amb una visió positiva del col·lectiu LGTBIQ+, que representi la pluralitat de vivències i el tracte correcte i rigorós del col·lectiu LGTBIQ+ als mitjans de comunicació.

9.4. Eix 4, de mesures transversals i accions positives en polítiques sectorials a favor del col·lectiu d'LGTBIQ+

Per assolir els objectius, establim les estratègies prioritàries següents:

- Consolidació de les estratègies de coordinació impulsades des de la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat amb cada conselleria i direcció general implicada en el desplegament de les accions del Pla, per tal de fer-les més efectives.
- Cooperació amb altres organismes, institucions i departaments per optimitzar els recursos públics i augmentar l'impacte i els resultats de les accions.
- Reforçament de la participació en òrgans consultius i en el disseny de planificacions estratègiques sectorials, potenciant la inclusió de mesures transversals que tenguin en compte les especificitats del col·lectiu LGTBIQ+ des d'una mirada crítica cap a les causes de les desigualtats i amb la finalitat de transformar les polítiques per fer-les més inclusives.
- Valoració de les experiències de vida de les persones LGTBIQ+ i del bagatge professional de les entitats LGTBIQ+ de les Illes Balears per facilitar la cooperació conjunta amb les polítiques sectorials en clau LGTBI.
- Accions positives concretes dins les polítiques públiques en els àmbits en què s'hagi detectat que aquestes mesures afavoriran de manera inequívoca i eficaç les persones més desfavorides del col·lectiu LGTBIQ+, amb perspectiva feminista i interseccional.

9.5. Eix 5, de justícia i reparació històrica en memòria democràtica d'LGTBIQ+

Per assolir els objectius, establirem les estratègies prioritàries següents:

- Declaracions institucionals en favor de canvis legislatius estatals que promoguin la nul·litat dels judicis i la incorporació de prestacions o subsidis econòmics d'àmbit estatal per a persones LGTBIQ+ represaliades o en situació d'exclusió a causa de l'estigma social.
- Foment de la implicació de les entitats memorialistes de les Illes Balears i dels ens locals, des de les seves competències (consells insulars i ajuntaments), per donar suport a iniciatives relacionades amb la creació d'un espai de memòria històrica del col·lectiu LGTBIQ+ que tenguin en compte l'arxiu històric de les entitats LGTBIQ+ amb més trajectòria a les Illes Balears, com són Ben Amics, Associació LGTBI de les Illes Balears, sobretot a Mallorca, i el col·lectiu Sa Clau de s'Armari, a les Pitiüses.
- Reconeixement de la tasca de les persones i les entitats per valorar que són referents en la lluita pels drets de la comunitat LGTBIQ+ a les Illes Balears, conjuntament amb les entitats LGTBIQ+ de les Illes Balears amb més trajectòria i amb les persones expertes del Consell d'LGTBI de les Illes Balears.
- Implicació de la Secretaria Autonòmica de Sectors Productius i Memòria Democràtica, així com la Comissió de Fosses i Desapareguts i la Comissió de Memòria i Reconeixements Democràtics del Govern de les Illes Balears, les entitats i les associacions memorialistes que les integren i la resta d'organismes per a la coordinació d'accions conjuntes des de cada àmbit competencial.

10. Accions

Eix	Accions	Agents que hi intervenen	Període
1	1. Coordinació amb organismes estatals específics de drets de les persones LGTBIQ+ i participació en els òrgans consultius estatals que es creïn, fent un seguiment de les iniciatives legislatives d'àmbit estatal que afectin el col·lectiu LGTBIQ+ per adaptar, si escau, la legislació autonòmica a les normes estatals que es publiquin.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
1	2. Disseny d'indicadors clau de polítiques públiques LGTBI.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleries del GOIB Consells insulars i ajuntaments Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
1	3. Accions encaminades a establir un marc general i permanent de relació en matèria de polítiques LGTBI entre les administracions autonòmica i insulars.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleries del GOIB Consells insulars Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
1	4. Accions de seguiment de la implantació del SAI per part dels consells insulars arran del disseny elaborat des del Govern amb els principis d'actuació i criteris mínims, recollint les dades estadístiques necessàries per continuar elaborant de manera conjunta polítiques públiques actives.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consells insulars	2021-2024
1	5. Accions de recollida estadística de les denúncies que arriben als consells insulars en relació amb la potestat sancionadora transferida per a les situacions que puguin ser objecte d'infracció administrativa segons la Llei 8/2016 en el territori d'una illa.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Secretaria General de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Consells insulars	2021-2024
1	6. Accions per assegurar una intervenció immediata en casos de discriminació o violència per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, i davant situacions d'ideació suïcida de la població LGTBIQ+. 6.1. Servei telefònic d'informació sobre drets LGTBIQ+, de com i on denunciar els fets, i assessorament a professionals de serveis d'atenció directa: 971 177 157 (per a emergències, 112). 6.2. Línia 061: línia telefònica immediata per a la prevenció del suïcidi.	Acció 6.: Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleries del GOIB d'àmbits sensibles SAI de cada consell insular Entitats LGTBIQ+ Acció 6.1: Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Emergències 112 Acció 6.2: Conselleria de Salut (IBSALUT / 061) Observatori del suïcidi Consulta d'Identitat de Gènere (CDIG) Accions 6, 6.1 i 6.2: organismes i institucions competents en denúncies a les Illes Balears	2021-2024
1	7. Accions encaminades a fomentar la incorporació i la valoració correcta de l'avaluació de l'impacte sobre orientació sexual i identitat de gènere de totes les disposicions legals i reglamentàries que s'impulsin dins el territori de la comunitat autònoma (article 32 de la Llei 8/2016).	GOIB Consells insulars i ajuntaments	2021-2024
1	8. Modificació del Decret 9/2017, de regulació del Consell d'LGTBI de les Illes Balears, per fixar el nombre màxim d'entitats LGTBIQ+ que hi poden participar i quins requisits han de complir per poder-les considerar representatives.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021
1	9. Modificació de la normativa autonòmica de funció pública per incorporar la diversitat de models de família en relació amb els drets del personal públic i les mesures de conciliació i corresponsabilitat.	DG de Funció Pública DG d'Infància, Joventut i Famílies Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat	2022-2024

<i>Eix</i>	<i>Accions</i>	<i>Agents que hi intervenen</i>	<i>Període</i>
1	10. Incorporació d'indicadors dins les accions d'avaluació de les polítiques públiques i relacionats amb l'estratègia de bon govern; incorporació d'indicadors d'igualtat LGTBIQ+.	DG de Participació, Transparència i Voluntariat	2022-2024
1	11. Accions encaminades a conèixer les iniciatives parlamentàries relacionades amb les persones LGTBIQ+ que s'impulsen des del Parlament de les Illes Balears per valorar-ne la incorporació a les polítiques públiques de caire executiu o per col·laborar amb l'emissió d'informes.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Consell d'LGTTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+	2021-2024
1	12. Foment de l'existència i l'aplicació de mesures contra la discriminació per diversitat sexual, identitat o expressió de gènere (clàusules socials en la contractació) en les empreses que optin a concursos públics.	DG de Funció Pública Conselleries del GOIB Consells insulars i ajuntaments Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat	2022-2024
1 i 2	13. Elaboració de normativa (o modificació de normativa existent) per lluitar contra la violència que s'exerceix contra les persones trans* durant el seu procés de transició (sobretot contra les dones trans* que no han canviat la menció del sexe en la seva documentació).	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat IBDONA	2021
1 i 3	14. Coordinació amb els serveis de menors i la Fiscalia davant casos de desprotecció o maltractament de menors per LGTBI-fòbia, amb la participació activa dels consells insulars competents i la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) DG d'Infància, Joventut i Famílies Consells insulars competents	2021-2024
1, 2 i 4	15. Inclusió en els processos d'oposició de personal que hagi de desenvolupar funcions en atenció directa a persones de temes específics sobre matèria LGTBI (conceptes i marc històric i legal). 15.1. Valoració de la formació en temes de diversitat com a mèrit per als processos d'accés a places públiques.	DG de Funció Pública	2022-2024
2	16. Establiment dels mecanismes necessaris perquè «la documentació administrativa s'adeqüi a les relacions afectives de les persones LGTBI i a la diversitat del fet familiar» (article 21.6). 16.1. Inclusió progressiva de la tercera casella per facilitar la inclusió de la diversitat de gènere (dona/home/no-binari) en els documents (registres, informes, anàlisis, formularis, impresos de sol·licitud).	GOIB Consells insulars i ajuntaments	2021-2022
2	17. Reglament per establir les condicions perquè les persones trans* siguin tractades i anomenades d'acord amb el gènere amb què s'identifiquen, incloses les persones menors d'edat, que complementi les mesures administratives que s'implantïn en l'àmbit estatal i en col·laboració amb els consells insulars (article 22.1).	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Comissions de treball del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+	2022
2	18. Protocol integral per a les persones amb característiques intersexuals (article 23).	GOIB (Conselleria de Salut, Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat) Consell d'LGTTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+ que treballin amb persones amb diferències del desenvolupament sexual (intersexes) i les seves famílies, i persones assessores expertes amb experiència en protocols similars.	2021
2	19. Protocol del deure d'intervenció (article 11) i del procés de denúncia d'infraccions de la Llei 8/2016.	DG de Funció Pública Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Consells insulars i ajuntaments Comissions de treball del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+	2021

<i>Eix</i>	<i>Accions</i>	<i>Agents que hi intervenen</i>	<i>Període</i>
2	20. Protocol d'atenció policial davant delictes d'odi (article 31).	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears (ISPIB) Ajuntaments Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+ Delegació del Govern (Policia Nacional i Guàrdia Civil)	2021
2	21. Accions encaminades a afavorir el coneixement dels paràmetres per poder valorar si una agressió a persones o grups LGTBIQ+ pot ser un presumpte delictes d'odi motivat per LGTBI-fòbia, seguint el Protocol d'actuació davant els delictes d'odi del Ministeri de l'Interior i les guies d'actuació relacionades amb delictes d'odi per motius LGTBI-fòbics.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat / Delegació del Govern / Conselleria de Salut Entitats LGTBIQ+ i activistes experts en delictes d'odi motivats per LGTBI-fòbia Forces i cossos de seguretat Operadors jurídics: ICAIB, fiscalies, oficines d'Assistència a Víctimes del Delicte Personal dels serveis d'urgència dels centres de salut i hospitals perquè detectin i consti la motivació de l'agressió en el sistema d'informació sanitària.	2022-2024
2	22. Protocol d'actuació per incorporar la diversitat sexual, familiar i de gènere i combatre l'LGTBI-fòbia al món universitari.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura (DG de Política Universitària i Recerca) Oficina Igualtat d'Oportunitats (UIB) UIB / UNED Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+	2022
2	23. Incorporació d'eines no punitives (restauratives o pedagògiques) per actuar contra accions que puguin ser considerades LGTBI-fòbiques o contràries a la diversitat sexual, familiar i de gènere però que no estiguin tipificades com a infraccions en el capítol IV de la Llei 8/2016 i, per tant, no puguin ser objecte de sanció administrativa.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat CONVIVÈXIT Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+	2022
2	24. Accions encaminades a millorar l'accés de les persones LGTBIQ+ als serveis públics fomentant un tracte respectuós i eliminant actituds i praxis no correctes.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleries del GOIB Consells insulars i ajuntaments, dins les seves competències	2021-2024
2	25. Disseny de campanyes institucionals de lluita contra l'LGTBI-fòbia i per afavorir el canvi de mirada de la societat envers la diversitat LGTBIQ+ en col·laboració amb activistes i entitats LGTBIQ+.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat DG de Comunicació Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Consells insulars i ajuntaments Activistes i entitats LGTBIQ+	2021-2024 1 campanya anual
2	26. Foment de bones pràctiques periodístiques per promoure la utilització correcta del llenguatge i la imatge de les persones LGTBIQ+ als mitjans de comunicació i perquè eliminin les referències que atempten contra la dignitat o fomentin discursos d'odi.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat DG de Comunicació Sindicat de Periodistes de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+ FELGTB (Departament de Comunicació)	2022-2024 1 acció anual
2	27. Desplegament de les mesures específiques de suport, mediació i protecció de menors LGTBIQ+ en situació de desprotecció, fomentant un protocol específic per a centres de protecció de menors amb l'objectiu de prevenir l'LGTBI-fòbia i afavorir la convivència i el bon tracte.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consells insulars (protecció de menors) Serveis socials dels ajuntaments Entitats LGTBIQ+ amb servei específic per a joves	2021-2024

<i>Eix</i>	<i>Accions</i>	<i>Agents que hi intervenen</i>	<i>Període</i>
2	28. Accions formatives per al personal de les administracions públiques mitjançant l'EBAP: personal d'atenció al públic i directives i directius per polítiques LGTBI sectorials. 28.1. Foment de la incorporació d'un mòdul específic de drets LGTBI i DSFG en la formació a policies locals.	Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat EBAP Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Personal formador expert en la temàtica (entitats LGTBIQ+ i entitats o persones expertes en DSFG)	2021-2024
2 i 4	29. Accions per erradicar qualsevol situació sobrevinguda en l'estigmatització de persones amb VIH, independentment de la seva orientació sexual i identitat de gènere.	Con selleria de Salut DG de Salut Pública i Participació Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat ALAS (Associació de Lluita Anti-Sida de les Illes Balears) Entitats LGTBIQ+ Comissió de Salut del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
2 i 4	30. Impuls d'iniciatives per donar visibilitat a persones LGTBIQ+ amb diversitat funcional, per evitar-ne la discriminació i per ajudar a millorar el seu estat psicossocial i desenvolupar plenament les seves identitats (estudis, protocols, guies específiques per a professionals i oficines públiques dedicades a la cura de les persones amb diversitat funcional, campanyes de sensibilització, elaboració de materials, etc.)	DG de Dependència Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consells insulars i ajuntaments Entitats LGTBIQ+ Entitats del tercer sector (atenció a persones amb discapacitat o diversitat funcional)	2022-2024
2, 3 i 4	31. Impuls en els plans d'igualtat de les empreses i en la negociació de convenis col·lectius de protocols d'actuació en matèria de discriminació laboral per motius d'LGTBI-fòbia, així com de clàusules de protecció del col·lectiu LGTBIQ+ que ajudin a prevenir o detectar situacions d'assetjament o discriminació i a prendre les mesures adients segons la legislació laboral.	DG de Treball i Salut Laboral IBASSAL Sindicats i organitzacions empresarials Entitats LGTBIQ+	2021-2024
2, 3 i 4	32. Actuacions dirigides a eliminar la discriminació i l'assetjament de qualsevol tipus envers el col·lectiu LGTBI en l'entorn laboral (discriminació directa o indirecta, assetjament sexual, assetjament moral o laboral, assetjament ambiental, etc.), així com l'estigmatització d'aquest col·lectiu.	DG de Treball i Salut Laboral IBASSAL Inspecció laboral Sindicats i organitzacions empresarials	2021-2024
2, 3 i 4	33. Incorporació i seguiment de mesures a les residències i els centres de dia de gent gran de les Illes Balears que tinguin en compte la diversitat LGTBIQ+ per oferir una bona atenció i per preservar el dret a una atenció respectuosa i especialitzada a les persones en situació de dependència i l'accés als serveis geriàtrics, les residències, els centres de dia, etc., per prevenir actituds LGTBI-fòbiques en els centres i evitar que les persones tornin a entrar dins l'armari.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleria d'Afers Socials i Esports Consells insulars i ajuntaments Entitats LGTBIQ+ i comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
2, 3 i 4	34. Formació específica per al personal dels diferents serveis de prevenció de riscos laborals per incloure dins les seves funcions la detecció i la intervenció en casos de possible assetjament i discriminació a treballadores i treballadors públics per motius d'LGTBI-fòbia.	DG de Funció Pública	2022-2024
3	35. Foment, en els mitjans de comunicació de titularitat pública i els que perceben subvencions o fons públics, de la sensibilització i el respecte a la diversitat sexual, familiar i de gènere, donant a conèixer referents positius del col·lectiu i eliminant els continguts que puguin incitar a l'odi, la discriminació o la violència per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere, l'expressió de gènere o característiques sexuals.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat DG de Comunicació Sindicat de Periodistes de les Illes Balears Mitjans de comunicació de titularitat pública o que percebin fons públics Entitats LGTBIQ+	2022-2024
3	36. Accions de foment i de difusió d'investigacions que ajudin a conèixer les realitats diverses del col·lectiu LGTBIQ+ per poder elaborar polítiques públiques més eficients. L'enfocament prioritari és el feminista interseccional, així com que siguin persones LGTBIQ+ o entitats LGTBIQ+ les que investiguin o siguin assessores de les investigacions.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat UIB Institut Balear de la Dona (IBDONA) Persones LGTBIQ+ o membres d'entitats LGTBIQ+ Amb la col·laboració de les entitats locals i la societat civil	2021-2024

Eix	Accions	Agents que hi intervenen	Període
3	<p>37. Disseny d'una enquesta per conèixer les realitats de les persones LGTBIQ+ a les Illes Balears, sobretot per que fa a l'LGTBI-fòbia viscuda, així com per quantificar la població LGTBIQ+ desagregada per illes, i valoració d'un conveni amb l'INE si hi ha una enquesta d'àmbit estatal.</p> <p>37.1. Enquesta entre la població trans* per detectar en quins punts de l'Administració es produeixen més obstacles burocràtics a l'hora de fer efectiva la seva transició de gènere.</p>	<p>Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat IBESTAT INE DG de Diversitat Sexual i Drets LGTBI del Ministeri d'Igualtat Consell d'LGTBI de les Illes Balears Consells insulars i ajuntaments Entitats LGTBIQ+ Acció 39.1: EBAP, Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat, i DG de Funció Pública.</p>	2022-2023-2024
3	38. Convenis amb les universitats públiques de les Illes Balears per contribuir a la creació i la difusió del coneixement de les realitats del col·lectiu LGTBIQ+ i a la viabilitat d'una càtedra en estudis LGTBIQ+.	<p>Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleria d'Educació i Formació Professional UIB/UNED Entitats LGTBIQ+ Persones expertes en LGTBIQ+</p>	2022-2023-2024
3	39. Accions de foment de la DSFG a la UIB: treballs de fi de grau, màsters, formació específica per al personal docent i no docent, cicles de cinema LGTBIQ+, etc.	<p>Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleria d'Educació i Formació Professional DG de Política Universitària i Recerca UIB Comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+</p>	2021-2024
3 i 4	40. Cura especial perquè els casos d'LGTBI-fòbia quedin detectats i atesos pel programa psicològic d'atenció a l'assetjament escolar, i derivats, si escau, al SAI dels consells insulars.	<p>DG d'Infància, Joventut i Famílies Consells insulars, des del SAI</p>	2021-2024
3 i 4	41. Tallers i altres accions de prevenció de l'LGTBI-fòbia en joves.	<p>IBJOVE Consells insulars Entitats LGTBIQ+ amb servei específic per a joves</p>	2021-2024
3 i 4	42. Projecte «Actuar per a la igualtat», amb divulgació de pautes d'actuació i creació de tallers de formació per a la igualtat de gènere, i prevenció i actuació per erradicar l'LGTBI-fòbia.	<p>Fundació per a l'Esport Balear (FEB) DG d'Esports</p>	2021
3 i 4	43. «Posam valors a l'esport»: elaboració de materials de sensibilització (10 compromisos) relacionats amb la importància d'erradicar l'LGTBI-fòbia al món de l'esport adreçat a persones formadores, esportistes, clubs, federacions, etc.	<p>Fundació per a l'Esport Balear (FEB) DG d'Esports</p>	Inici 2021 Acció permanent
3 i 4	44. Accions de sensibilització al voltant del Dia Internacional contra l'LGTBI-fòbia en l'Esport (19 de febrer).	<p>Fundació per a l'Esport Balear (FEB) DG d'Esports</p>	Annual (cada mes de febrer)
3 i 4	45. Elaboració d'un diagnòstic sobre la situació de les persones LGTBIQ+ en el sistema educatiu de les Illes Balears, que incideixi especialment en els factors de vulnerabilitat que presenten la infància i l'adolescència.	<p>Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT)</p>	2022-2024
3 i 4	46. Formació per al personal docent sobre els procediments i les actuacions en relació amb el Protocol de prevenció i actuació davant l'assetjament escolar LGTBI-fòbic.	<p>Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitats LGTBIQ+ o persones expertes amb capacitat per a la tasca segons criteris Conselleria d'Educació i Formació Professional</p>	2021-2022
3 i 4	47. Accions relacionades amb la dotació de les biblioteques públiques de fons bibliogràfic i audiovisual relacionat amb el col·lectiu LGTBIQ+ per afavorir la divulgació de l'existència i el tractament no discriminatori de la diversitat sexual, familiar i de gènere.	<p>Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat DG de Cultura Consells insulars i ajuntaments Xarxa de biblioteques i altres centres culturals</p>	2021-2024
4	48. Incorporació en el Protocol de maltractament d'indicadors d'LGTBI-fòbia i conflictitat familiar per causa d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i característiques sexuals, així com de la definició i les característiques de la violència entre parelles del mateix gènere.	<p>DG d'Infància, Joventut i Famílies En coordinació amb consells insulars i Ajuntaments Entitats LGTBIQ+</p>	2021

Eix	Accions	Agents que hi intervenen	Període
4	49. Registre específic de casos de violència filio-parental, d'assetjament i d'altres programes en què hi pugui haver com a component causal aspectes relacionats amb l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere.	DG d'Infància, Joventut i Famílies Consells insulars	2021-2024
4	50. Formació periòdica dels professionals dels diferents programes de la DG d'Infància, Joventut i Famílies per millorar la detecció i l'atenció de les persones LGTBIQ+.	DG d'Infància, Joventut i Famílies	2021-2024
4	51. Incorporació de la perspectiva LGTBI en les sessions grupals dels programes («Amb mesura», violència filio-parental, etc.).	DG d'Infància, Joventut i Famílies	2021-2024
4	52. Incorporació en el programa «Persones cibermentores» d'accions específiques per prevenir l'assetjament i el ciberassetjament LGTBI-fòbic en joves, valorant la possibilitat que aquestes persones facin de referents en els seus centres educatius («tutoria afectiva») d'altres joves LGTBIQ+.	DG d'Infància, Joventut i Famílies IBJOVE CONVIVÈXIT Entitats LGTBIQ+ amb servei específic per a joves	2021-2024
4	53. Revisió dels documents per incorporar-hi la perspectiva LGTBI i recollir les diferents necessitats que puguin presentar la infància, la joventut i les famílies.	DG d'Infància, Joventut i Famílies	2021
4	54. Renovació de l'Acord marc per continuar finançant les operacions de reassignació genital (vaginoplasties i fal·loplasties) des del sistema públic de salut, i seguiment del procés. Per al cas de les fal·loplasties, cal trobar un hospital amb prou experiència, que doni garanties i amb resultats òptims (que disposi d'UCI).	Conselleria de Salut IBSALUT	2021-2024
4	55. Continuació de l'atenció a la Consulta d'Identitat de Gènere (CDIG) de l'Hospital Universitari Son Espases, amb un plantejament d'atenció integradora que combini el treball hospitalari amb el comunitari i seguint els principis d'actuació des de l'àmbit sanitari que preveu aquest Pla Estratègic.	Conselleria de Salut IBSALUT CDIG Hospital Universitari Son Espases	2021-2024
4	56. Avaluació i actualització del Protocol integral d'atenció sanitària de persones trans* a les Illes Balears per incorporar-hi millores i noves prestacions sanitàries i consultes específiques, així com continuació de la formació específica del Protocol per a professionals d'atenció primària i hospitalària.	Conselleria de Salut IBSALUT Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Comissió de Salut del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2022 i 2024
4	57. Continuació de l'atenció de les consultes ginecològiques per a persones trans*, indistintament de l'illa de residència, que disposi d'un assessorament específic sobre la possibilitat de congelació de teixit gonadal i de cèl·lules reproductives segons els protocols establerts per a la resta de persones usuàries.	A Mallorca, Hospital Universitari Son Espases i també Hospital Son Llàtzer A Menorca, Hospital Mateu Orfila A Eivissa i Formentera, Hospital Can Misses Conselleria de Salut IBSALUT	2021-2024
4	58. Valoració de la inclusió de prestacions sanitàries relacionades amb modificacions corporals de processos de transició de gènere que afectin caràcters primaris i secundaris.	Conselleria de Salut IBSALUT Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Comissió de Salut del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Adaptació a la legislació estatal específica de persones trans* quan estigui en vigor.	2021-2022
4	59. Adaptació dels protocols d'atenció ginecològica i salut sexual i reproductiva a les realitats de les dones lesbianes i bisexuals (dones no heterosexuales, ja siguin cis o trans* o amb característiques intersexuals) i informació correcta sobre prevenció d'infeccions de transmissió sexual per desmuntar mites.	Conselleria de Salut IBSALUT CAITS Comissió de Salut del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Persones expertes del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+ ALAS (Associació Anti-Sida de les Illes Balears)	2021-2022
4	60. Garantia d'accés a les tècniques de reproducció humana assistida per a totes les dones i persones trans* amb capacitat de gestar, independentment de la seva orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere, característiques sexuals o estat civil.	Conselleria de Salut IBSALUT Unitats de reproducció assistida	2021-2024

<i>Eix</i>	<i>Accions</i>	<i>Agents que hi intervenen</i>	<i>Període</i>
4	61. Eliminació dels diagnòstics patologitzants que encara perduren a la sanitat pública i privada i que són denigrants i contraris a la legislació actual, consensuant nomenclatures actualitzades relatives a «transició de gènere» i «identitat de gènere» i amb actuacions formatives per a professionals perquè deixin d'emprar diagnòstics patologitzants i incorporin a l'e-SIAP els conceptes de transició de gènere i identitat de gènere.	Conselleria de Salut IBSALUT CDIG Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Entitats LGTBIQ+ per a la retroacció de les persones LGTBIQ+ ateses als serveis sanitaris	2021
4	62. Incorporació d'una assignatura optativa sobre diversitat de gènere i atenció a les persones trans* i amb gènere divers a la Facultat de Medicina de les Illes Balears, amb la participació activa d'entitats i persones trans* i de persones expertes des d'un enfocament biopsicosocial, prenent de model la iniciativa de la Universitat de Barcelona (UB).	Conselleria de Salut Conselleria d'Educació i Formació Professional DG de Política Universitària i Recerca Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consell d'LGTBI de les Illes Balears (Comissió de Salut)	2023-2024
4	63. Increment progressiu de les campanyes de la Inspecció de Treball per a l'atenció a la protecció dels drets fonamentals i la promoció de la igualtat, en el sentit de continuar avançant cap a la igualtat real, així com l'exigència del dret a la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i respecte de la dignitat personal.	DG de Treball i Salut Laboral IBASSAL Sindicats i organitzacions empresarials Entitats LGTBIQ+	2021-2024
4	64. Organització de jornades de formació i sensibilització en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere en l'àmbit laboral, conjuntament amb els agents socials i les entitats que combaten la situació de discriminació legal i marginació social que pateixen les persones del col·lectiu LGTBI.	DG de Treball i Salut Laboral IBASSAL Comissió Laboral del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Sindicats i organitzacions empresarials	2022-2023
4	65. Organització de jornades de sensibilització adreçades al col·lectiu LGTBI en l'entorn laboral per donar a conèixer els seus drets i el procediment en cas de discriminació per motius d'LGTBI-fòbia al lloc de treball.	DG de Treball i Salut Laboral IBASSAL Entitats LGTBIQ+ i persones del col·lectiu Sindicats i organitzacions empresarials	2022
4	66. Foment i realització d'actuacions en matèria de prevenció de riscos psicosocials per al col·lectiu LGTBI, incorporant l'assetjament LGTBI-fòbic (discriminació per motius d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere o pertinença a un grup familiar) com un risc psicosocial i posant les eines necessàries en inspecció laboral per saber detectar-lo i protocol·litzar com cal actuar en aquestes situacions.	DG de Treball i Salut Laboral IBASSAL Sindicats i organitzacions empresarials Inspecció laboral	2021-2024
4	67. Promoció de la formació de la representació legal de treballadors i treballadores en matèria LGTBI per poder-hi participar, donar suport i potenciar els acords de sensibilització per a la prevenció contra l'assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere.	Sindicats i organitzacions empresarials Comissió Laboral del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2022-2024
4	68. Accions relacionades amb la prospecció i la identificació de bones pràctiques en inserció laboral de persones trans*, prioritzant les que estan en situació de risc d'exclusió social, per incorporar-les a les polítiques d'ocupació responsable de les Illes Balears des d'un treball en xarxa amb les entitats LGTBIQ+ i altres serveis amb competències en polítiques LGTBI.	SOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Sindicats i organitzacions empresarials Entitats LGTBIQ+	2021-2024
4	69. Accions relacionades amb la sensibilització i la formació específica del personal del SOIB per poder incorporar la figura de tutoria referent en gestions d'acompanyament personalitzat que permeti oferir itineraris personals d'inserció al col·lectiu LGTBIQ+.	SOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Sindicats i organitzacions empresarials Entitats LGTBIQ+	2021-2024
4	70. Accions per afavorir la participació de les persones trans* en els programes de foment de l'ocupació del SOIB per a l'adquisició d'experiència professional o l'actualització de competències, prioritzant les dones trans* més grans de 45 anys en situació de risc d'exclusió social.	SOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Sindicats i organitzacions empresarials Entitats LGTBIQ+	2021-2024
4	71. Cartell de sensibilització a les instal·lacions esportives «Siguis qui siguis, estimis a qui estimis, aquí hi tens cabuda. Aquest centre no permet la discriminació de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals (LGTBI)».	Fundació per a l'Esport Balear (FEB) DG d'Esports	2021-2024 Acció permanent

Eix	Accions	Agents que hi intervenen	Període
4	72. Establiment de la figura de l'«agent d'igualtat» com a nexa d'unió entre personal tècnic, esportistes i famílies per resoldre situacions de discriminació per raó de gènere i d'LGTBI-fòbia (formació i intervenció dins la FEB).	Fundació per a l'Esport Balear (FEB)	2021
4	73. Modificació dels Estatuts de la Fundació per a l'Esport Balear (FEB) per adaptar-los a l'ampliació de les funcions que li atorga la Llei 8/2016 d'LGTBI.	Fundació per a l'Esport Balear (FEB)	2021
4	74. Incorporació de l'autodeterminació de gènere a l'hora d'emetre una llicència federativa i de participar en una competició esportiva de caràcter autonòmic en la futura Llei de l'esport i l'activitat física de les Illes Balears.	DG d'Esports Federacions esportives de les Illes Balears	2021 i 2022
4	75. Difusió del curtmetratge <i>Fuera de juego</i> als Instituts d'Ensenyament Secundari (IES) de les Illes Balears, juntament amb un col·loqui amb l'autor (Miquel Pons) i la participació d'una associació LGTBIQ+ per treballar el tema amb unitats didàctiques específiques.	Fundació per a l'Esport Balear (FEB) DG d'Esports Entitat LGTBIQ+	Febrer 2021
4	76. Creació d'un curtmetratge amb propostes de les persones participants en les accions formatives de la Fundació per a l'Esport Balear (FEB), que servirà com a eina de sensibilització i visibilitat.	Fundació per a l'Esport Balear (FEB) DG d'Esports	2021 i 2022
4	77. Pla Estratègic de Diversitat Sexual, Familiar i de Gènere (DSFG) en l'àmbit educatiu.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT)	2021-2024
4	78. Constitució de la Comissió d'Assessorament i Acompanyament LGTBI en l'àmbit educatiu, i continuïtat d'aquest òrgan.	Conselleria d'Educació i Formació Professional DG de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT)	Constituida en 2020 (instrucció 6 juny 2020) 2021-2024
4	79. Elaboració de recomanacions per a la incorporació de la diversitat sexual, familiar i de gènere en els documents de centre als centres educatius d'infantil i primària, de secundària, de formació professional, de règim especial i d'educació superior.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT)	2021
4	80. Valoració de la incorporació d'una assignatura específica de diversitat sexual, familiar i de gènere i prevenció de l'LGTBI-fòbia (part autonòmica del currículum).	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT)	2022-2023
4	81. Formació de professionals en l'àmbit educatiu en matèria LGTBI (inspecció educativa, personal de CONVIVÈXIT, EOEP i EAP, serveis d'orientació).	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitats LGTBIQ+ o persones expertes amb capacitat per a la tasca segons criteris de la Conselleria d'Educació i Formació Professional	2021-2024
4	82. Incorporació de la diversitat sexual, familiar i de gènere (DSFG) en els plans de formació permanent del professorat en el marc dels CEP (línia 4: coeducació, del Pla Quadriennal de Formació Permanent del Professorat 2020-2024).	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitats LGTBIQ+ o persones expertes amb capacitat per a la tasca segons criteris de la Conselleria d'Educació i Formació Professional	2021-2024
4	83. Formació de persones coordinadores de convivència i coeducació en DSFG.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitats LGTBIQ+ o persones expertes amb capacitat per a la tasca segons criteris de la Conselleria d'Educació i Formació Professional	2021-2024
4	84. Formació dels serveis de mediació dels centres educatius en mediació en situacions d'LGTBI-fòbia.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitats LGTBIQ+ o persones expertes amb capacitat per a la tasca segons criteris de la Conselleria competent	2021-2024
4	85. Formació del personal docent sobre els procediments i les actuacions en relació amb el Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans*.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitat LGTBIQ+	2021-2022

Eix	Accions	Agents que hi intervenen	Període
4	86. Elaboració del Protocol d'assetjament escolar per LGTBI-fòbia als centres educatius.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Comissió d'Educació, Joventut, Esports i Temps Lliure del Consell d'LGTBI de les Illes Balears Entitats LGTBIQ+ o Comissió d'Assessorament i Acompanyament LGTBI en l'àmbit educatiu	2021
4	87. Elaboració d'eines de detecció primerenca i incorporació de la DSFG com un indicador de risc davant l'assetjament escolar en els protocols de detecció.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Entitats LGTBIQ+ (amb especial atenció als estudis ja elaborats en l'àmbit educatiu, com poden ser els de Ben Amics, per obtenir indicadors; veg. l'apartat 14)	2021-2024
4	88. Adaptació dels instruments de registre perquè es permeti la recollida de dades en matèria d'LGTBI-fòbia i facilitació de l'actualització constant de la diagnosi.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT)	2021-2024
4	89. Continuitat del Servei d'Assessorament i Acompanyament (SAAE) LGTBI en l'àmbit educatiu (constituït el 2020) amb dotació suficient de personal sensibilitzat i format, i difusió entre la comunitat educativa de la seva creació, les seves prestacions i l'itinerari d'accés i derivació al Servei.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Persones i entitats LGTBIQ+ que en formen part	2021-2024
4	90. Accions de sensibilització social i visibilització de la diversitat sexual, familiar i de gènere dins tota la comunitat educativa: alumnat, personal docent i famílies. 90.1. Elaboració d'una guia de recursos i bones pràctiques per a centres educatius, per abordar la DSFG, i d'eines i propostes per visibilitzar referents LGTBI (inclosos en els dissenys de les programacions curriculars). 90.2. Accions d'informació i difusió institucional de les dates assenyalades del col·lectiu LGTBIQ+ des de la Conselleria d'Educació i Formació Professional. 90.3. Desenvolupament de mesures consensuades en els consells escolars sobre les realitats LGTBI que facilitin l'educació en diversitat.	Conselleria d'Educació i Formació Professional Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) AMIPA i resta de la comunitat educativa Entitats LGTBIQ+ o Comissió d'Assessorament i Acompanyament LGTBI en l'àmbit educatiu Consells escolars	2021-2024
4	91. Incorporació d'indicadors LGTBI a l' <i>Anuari de l'envelliment</i> .	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Conselleria d'Afers Socials i Esports IMAS (Departament de Drets Socials) UIB Entitats LGTBIQ+ o comissions de treball del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
4	92. Consideració dels indicadors LGTBI de l' <i>Anuari de la joventut</i> per dur a terme campanyes per a joves.	Conselleria d'Afers Socials i Esports IBJOVE UIB Entitats LGTBIQ+ o Comissió d'Educació, Joventut, Esports i Temps Lliure del Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2021-2024
4	93. Incorporació de la mirada de la cooperació en el festival OUT!, Mostra de Cinema LGTBIQ+ a les Illes Balears.	DG de Cooperació Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Mèdit, Associació Cultural Entitats LGTBIQ+ i entitats de cooperació	2021-2024
4	94. Inclusió de l'enfocament de la diversitat sexual mitjançant l'Estratègia de gènere de la Direcció General de Cooperació en tots els processos de cooperació internacional i d'educació per a la transformació social (ETS) perquè tinguin un impacte equitatiu en els processos de transformació social i es generin contextos i espais lliures de discriminació.	DG de Cooperació Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat	2021-2024
4	95. Incorporació d'un membre del Consell d'LGTBI al Consell de Cooperació (en la nova Llei de cooperació).	DG de Cooperació Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat	2021

<i>Eix</i>	<i>Accions</i>	<i>Agents que hi intervenen</i>	<i>Període</i>
4	96. Suport des de la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat a la DG de Cooperació perquè pugui incorporar línies específiques de subvencions que tinguin en compte la DSGF i el col·lectiu LGTBIQ+ en l'àmbit de les seves competències.	DG de Cooperació Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Entitats LGTBIQ+	2022-2024
4	97. Accions formatives en l'esfera de la diversitat sexual en l'àmbit de la cooperació i l'educació per a la transformació social (ETS) a les Illes Balears.	DG de Cooperació Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Entitats LGTBIQ+ o persones expertes amb capacitat per a la tasca	2021-2024
4	98. Incorporació de referents LGTBIQ+ en la creació audiovisual des d'una perspectiva empoderadora i de respecte a la diversitat a la ràdio i la televisió públiques de les Illes Balears.	DG de Comunicació Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears (IB3) DG de Cultura Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Entitats LGTBIQ+	2022-2024
4	99. Establiment de criteris dins les programacions culturals per poder incorporar la diversitat sexual, familiar, de gènere i de característiques sexuals en les activitats subvencionades o contractades.	DG de Comunicació Ràdio i TV públiques de les Illes Balears Direcció General de Cultura Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Entitats LGTBIQ+	2022-2024
4	100. Impuls de mesures per prestar una atenció especial a les persones LGTBIQ+ amb diversitat funcional que són o puguin ser objecte de cura per part de l'Administració, per evitar situacions de doble discriminació i per garantir el desenvolupament complet de la seva personalitat (orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere i característiques sexuals).	DG de Dependència Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consells insulars i ajuntaments Entitats LGTBIQ+ Entitats del tercer sector (atenció a persones amb discapacitat o diversitat funcional)	2022-2024
5	101. Foment de la investigació de la repressió al col·lectiu LGTBIQ+ a les Illes Balears, així com de les conseqüències de l'estigma que històricament han patit i que ha estat causa d'exclusió, per valorar si cal fer accions de reparació del dany mitjançant un reconeixement públic al col·lectiu i la creació d'ajuts econòmics d'àmbit autonòmic a les persones que han viscut aquesta repressió o estigmatització social.	Secretaria de Memòria Democràtica del GOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat GOIB Entitats LGTBIQ+ Entitats memorialistes	2021-2022 (investigació i reconeixement públic) 2023-2024 (ajuts)
5	102. Creació d'un espai de memòria històrica del col·lectiu LGTBIQ+ a cadascuna de les illes.	Secretaria de Memòria Democràtica del GOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Ajuntaments	2021-2022
5	103. Accions de reconeixement i valoració de la tasca d'activistes pels drets de les persones LGTBIQ+ a les Illes Balears, donant suport, entre altres accions, a la gala dels premis Siurell i Dimoni Rosa que organitza Ben Amics des de fa 25 anys.	Secretaria de Memòria Democràtica del GOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Consells insulars i ajuntaments Consell d'LGTBI de les Illes Balears Ben Amics i resta d'entitats LGTBIQ+ de les Illes Balears Entitats memorialistes	2021-2024
5	104. Creació d'un fons que reculli la memòria històrica de les aportacions de la població LGTBIQ+ a la cultura, la universitat, la ciència, etc., i promoció de la seva presència i visibilització en museus, centres culturals, biblioteques, etc.	Secretaria de Memòria Democràtica del GOIB Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat DG de Cultura Xarxa de museus i biblioteques de les Illes Balears Consells insulars i ajuntaments Consell d'LGTBI de les Illes Balears	2022-2024
Tots	105. Convocatòries de subvencions per a entitats LGTBIQ+ de les Illes Balears.	Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat Servei d'Assessoria Jurídica de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat Entitats LGTBIQ+ de les Illes Balears	2021-2024 1 convocatòria anual

11. Agents que intervenen en l'aplicació del Pla

L'inici de les polítiques públiques en matèria LGTBI al territori de les Illes Balears ve marcat per l'aprovació de la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia; per tant, els poders públics competents tenen encara una escassa trajectòria per poder conèixer aquestes realitats i haver dissenyat indicadors clau.

És per això, entre altres motivacions, que és imprescindible la coordinació institucional amb el teixit associatiu, especialment amb les entitats que defensen els drets LGTBIQ+ més representatives i que tenen consolidada una llarga trajectòria, tant professionalitzada com voluntària, ja sigui en l'atenció directa a persones LGTBIQ+ o en les experiències pròpies de les persones integrants de les associacions, que també han patit, pateixen o estan en risc de patir opressions, discriminacions i violències LGTBI-fòbiques i cisheteropatriarcal.

La transferència de coneixement mutu i compartit, la generació de sinergies, ha de tenir com a resultat un efecte multiplicador de la sensibilització, l'impacte i la mobilització del col·lectiu LGTBIQ+, i ha de facilitar la continuïtat de les estratègies conjuntes d'actuació i avaluació de les polítiques públiques, tant des de les comissions de treball del Consell d'LGTBI com des d'altres contextos de relació entre els serveis públics i la societat civil.

Com s'ha especificat en l'apartat 6, i atès el context actual en relació amb les competències, des de l'àmbit del Govern de les Illes Balears, correspon a la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat, de la Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat, la tasca d'impulsar i coordinar les polítiques públiques LGTBI en el territori de les Illes Balears.

L'enfocament ha de continuar sent transversal, per implicar la resta de conselleries del GOIB en la inclusió de la perspectiva LGTBI en les polítiques respectives, vetllant per remoure els obstacles que impedeixen a les persones afectades accedir als recursos, i promovent mesures de polítiques actives transformadores i accions positives.

Per tant, les conselleries, les direccions generals, els ens instrumentals³⁴ i els òrgans consultius i de participació relacionats amb polítiques públiques envers les persones i les famílies³⁵ han de participar activament en el desenvolupament efectiu de les mesures d'aquest Pla Estratègic, sota la coordinació de la Direcció General de Coordinació,

³⁴ Com ara l'Institut Balear de la Dona (IBDONA), l'Oficina Balear per la Infància i l'Adolescència (OBIA), l'Institut Balear de la Joventut (IBJOVE) o la Fundació per a l'Esport Balear (FEB), entre d'altres.

³⁵ Tant els òrgans que queden establerts en el Decret 9/2017, de 24 de febrer, de regulació del Consell d'LGTBI de les Illes Balears, en la disposició addicional segona («Participació en altres òrgans col·legiats»), com els que s'han creat posteriorment, com ara el Consell d'Infància i Família (en què participam com a vocals), entre d'altres.

Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat i segons el seu àmbit competencial específic.

Els consells insulars i els ajuntaments són clau per poder aterrar les polítiques públiques a un context insular i local, des d'on atendre les necessitats d'informació i orientació del col·lectiu, així com la resta de competències transferides en aquesta matèria.

L'òrgan per excel·lència que ha de participar en la redacció, en les propostes i en tot el procés de generació de discurs i accions concretes és el Consell d'LGTTBI de les Illes Balears, ja sigui des de les comissions de treball com des del Ple, complint les funcions que estableix el Decret 9/2017, que el regula, una de les quals és la participació en la identificació dels indicadors i els estàndards d'atenció.

Es valora molt positivament que en el Consell d'LGTTBI tinguin vocals, a més de les conselleries d'àmbits sensibles, els consells insulars, l'Ajuntament de Palma i la FELIB, agents socials com són els sindicats i les organitzacions empresarials més representatives, la UIB, l'Institut Balear de la Dona, així com les entitats LGTTBIQ+ més representatives i tres persones expertes que poden aportar molt des de la seva experiència vital o professional des d'un esperit crític i constructiu.

Cadascuna de les accions del Pla preveu quins són els agents que han d'intervenir en la seva execució. Aquesta planificació es pot veure reestructurada a mesura que el Pla es vagi desenvolupant i se'n puguin ajustar o ampliar els agents per tal de sumar sinergies i fomentar un treball cooperatiu àgil i eficient.

12. Avaluació del Pla i indicadors clau

L'avaluació del Pla ha de tenir en compte dos criteris: el de processos i el de resultats.

S'han d'identificar els processos que han de donar continuïtat als iniciats amb el Pla anterior i que continuen vigents i d'altres que s'han d'iniciar arran del nou escenari competencial i per donar resposta als nous objectius estratègics.

L'avaluació estratègica ha de valorar si les accions previstes han servit o no, i amb quin grau, per assolir els objectius, ja que les accions no són un fi en si mateixes sinó una via per aconseguir les transformacions que el Pla ha previst inicialment i que poden variar si el context es veu modificat, ja sigui per qüestions sobrevingudes, com el cas de la pandèmia per COVID-19, que continuarà afectant almenys tot l'any 2021, o per altres circumstàncies multifactorials no previstes a priori.

L'avaluació ha de servir també per identificar i proposar de manera contínua àrees de millora en la implantació, la coordinació i l'organització de diferents estratègies per poder reestructurar, si escau, les accions dins el desenvolupament del Pla Estratègic, comptant amb la participació activa de tots els agents que hi han intervingut segons les seves competències i responsabilitats.

El seguiment l'ha fer la Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat de manera periòdica, amb el suport de les comissions de treball del Consell d'LGTTBI de les Illes Balears. La previsió és que el Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere elabori una memòria que inclogui l'impacte i la descripció de les accions dutes a terme el 2021 i el 2022 i una altra memòria amb les accions del 2023 i el 2024, ambdues tenint en compte la gestió de processos, els efectes produïts i els resultats obtinguts a mitjà o llarg termini, així com les propostes de millora de les polítiques públiques LGTTBI en el territori de les Illes Balears, valorant en quina mesura hi han intervingut els diferents agents prevists.

Dimensions de l'avaluació estratègica

Per analitzar els continguts de la planificació estratègica, s'ha de fer en una dimensió doble: el grau d'assoliment dels objectius i la intenció de produir determinats efectes.

Més que resultats immediats, cal valorar els efectes d'aquestes estratègies i accions, relacionant-les amb els objectius generals prevists, és a dir, **mesurar l'impacte que han tingut, quins canvis han propiciat, quins beneficis han assolit, etc.**

En un altre nivell d'avaluació, **també interessa identificar i valorar de quina manera els processos iniciats han resultat funcionals o apropiats** a l'hora d'aplicar el Pla Estratègic, fet que respon a **mesurar la capacitat d'establir estratègies d'impuls, organització, coordinació i consolidació de les polítiques públiques LGTTBI**, així com

per anar monitoritzant la quantitat i el tipus d'accions o serveis que s'han produït i en quin grau ho han fet.

Indicadors clau en polítiques públiques LGTBI

Eix 1, d'implantació i coordinació de polítiques públiques LGTBI i en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere:

- Canvis institucionals duits a terme per implantar les polítiques públiques LGTBI, grau de funcionalitat de la implantació i nivell de satisfacció des de l'òrgan coordinador de les polítiques LGTBI del Govern.
- Mesures incorporades en la normativa autonòmica en relació amb la garantia dels drets de les persones LGTBIQ+, dificultats trobades i solucions, així com grau d'impacte.
- Mesures posades en marxa per afavorir la coordinació eficaç de les polítiques públiques LGTBI i grau de funcionalitat i de satisfacció en la resposta intrainstitucional i interinstitucional.
- Accions engegades per participar en el disseny, el seguiment i l'avaluació de les polítiques públiques LGTBI segons la previsió d'agents que hi havien d'intervenir i grau d'implicació.
- Grau de resposta de les conselleries en la incorporació de la perspectiva LGTBI en les polítiques respectives i capacitat d'interlocució aconseguida.

Eix 2, de garantia de drets i mesures de bon tracte i no-discriminació de les persones i les famílies LGTBIQ+:

- Accions engegades per conèixer l'atenció prestada des dels serveis públics en relació amb els drets i les necessitats de les persones i les famílies LGTBIQ+.
- Causes detectades per les persones i les entitats LGTBIQ+ que no han estat correctes en l'atenció dels serveis públics i que s'han pogut resoldre, i grau de satisfacció.
- Nombre i tipologia de protocols que s'han redactat per facilitar el bon tracte i la no-discriminació i àmbit específic d'atenció i grau d'efectivitat.
- Nombre i tipus de mesures engegades per atendre les persones i els grups amb més vulnerabilitat, dificultats d'implantació des d'un enfocament interseccional i grau d'impacte i eficàcia de les accions.

Eix 3, de mecanismes per fer efectiva l'erradicació de qualsevol tipus d'LGTBI-fòbia i per fomentar el coneixement de les seves causes i conseqüències:

- Nombre i tipologia d'accions engegades per fomentar el canvi de paradigma individual per l'estructural a l'hora de combatre l'LGTBI-fòbia i grau d'efectivitat.
- Nombre i tipologia d'accions de sensibilització per erradicar l'LGTBI-fòbia i àmbit específic.

- Nombre i tipologia de projectes subvencionats per conèixer les causes i les conseqüències de l'LGTBI-fòbia segons el tipus i l'àmbit en què s'ha produït.
- Nombre i tipologia d'investigacions o estudis específics per conèixer les realitats de les persones LGTBIQ+, limitacions, dificultats trobades i dimensió de la difusió.

Eix 4, de mesures transversals i accions positives en polítiques sectorials a favor del col·lectiu d'LGTBIQ+:

- Accions engegades per fomentar el coneixement de les realitats des dels àmbits sensibles (laboral, educatiu, de salut, serveis socials, etc.), tipus de dificultats trobades i grau d'incidència.
- Tipologia d'accions per fomentar la transversalitat de les polítiques i nivell de resposta des de cada sector o àmbit competencial.
- Nombre i tipologia d'accions positives engegades: persones beneficiades, impacte de les mesures i nivell de satisfacció de les persones i els col·lectius LGTBIQ+.
- Transferència de la perspectiva de diversitat LGTBIQ+ en les polítiques públiques sectorials: mesures engegades, grups o persones beneficiades i impacte.

Eix 5, de justícia i reparació històrica en memòria democràtica d'LGTBIQ+:

- Nombre i tipologia d'accions engegades per estudiar la situació a les Illes Balears en relació amb les persones LGTBIQ+ discriminades, estigmatitzades o perseguides.
- Nombre i tipologia d'accions engegades per restituir la memòria del col·lectiu, desagregades per illes.
- Nombre i tipologia d'accions engegades per reconèixer les aportacions de persones i entitats en favor dels drets i la recuperació de la memòria històrica de les persones LGTBIQ+.

Les accions que preveu el Pla poden tenir més especificats alguns aspectes de l'avaluació que puguin interessar a les institucions, els organismes, les entitats i la resta d'agents que hi intervenguin. Aquesta valoració respon a un àmbit de concreció dels resultats i de l'impacte que ha de seguir els paràmetres següents:

- Grau de compliment de l'acció segons els eixos estratègics: accions iniciades, accions assolides parcialment, accions assolides totalment.
- Grau de sistematització de la metodologia utilitzada i valoració de la pertinència: metodologia adequada, metodologia millorable, metodologia no ajustada.
- Grau de consecució dels objectius prevists: totalment, parcialment, no assolits.
- Tipologia de les accions que han aportat millores o transformacions: tipus de canvis aconseguits i grau de satisfacció per part de les persones i les entitats LGTBIQ+.
- Tipologia i causes de les dificultats trobades en el desenvolupament de les accions i solucions aportades.

- Nombre i tipologia d'accions que han assolit les mesures i els canvis prevists inicialment: grau d'assoliment i concreció dels resultats.
- Valoració de l'eficàcia de les accions de foment de la participació, grau de satisfacció dels resultats obtinguts i propostes de millora.

En el moment de l'avaluació, que es farà després dels dos primers anys d'aplicació del Pla Estratègic, es revisaran aquests indicadors prevists inicialment per establir-ne la idoneïtat i reestructurar-los, si escau, des del Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere.

13. Pressupost

Previsió de la despesa global per anys i font de finançament

	2021	2022	2023	2024
Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere i execució del Pla Estratègic	245.000 €	265.000 €	285.000 €	300.000 €
Cost efectiu consolidat en relació amb les transferències als consells insulars en matèria de polítiques LGTBI	185.000 €	185.000 €	185.000 €	185.000 €
Altres conselleries del GOIB, per incorporar la perspectiva LGTBI en les competències respectives	150.000 €	175.000 €	200.000 €	225.000 €
TOTAL ANUAL	580.000 €	625.000 €	670.000 €	710.000 €
COST TOTAL 4 ANYS	2.585.000 €			

14. Normativa, recursos i bibliografia de referència

Normativa de referència

Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI fòbia (BOIB núm. 69, de 2/6/2016).

Enllaç: https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/n/llei_8-2016/

Decret 9/2017, de 24 de febrer, de regulació del Consell de Lesbianes, Gais, Trans, Bisexuals i Intersexuals de les Illes Balears (BOIB núm. 24, de 25/02/2017).

Enllaç: https://intranet.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/n/decret_9-2017/

Decret 47/2018, de 21 de desembre, de traspàs als consells insulars de les funcions i els serveis inherents a les competències pròpies d'aquests consells insulars que actualment exerceix l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria de polítiques LGTBI (BOIB núm. 160, de 22/12/2018).

Enllaç: <http://www.caib.es/eboibfront/es/2018/10918/617301/decreto-47-2018-de-21-de-diciembre-de-traspaso-a-l>

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears (BOIB núm. 26, de 19/2/2019).

Enllaç:

http://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/n/llei_92019_de_19_de_febrer_de_latencio_i_els_drets_de_la_infancia_i_ladolescencia_de_les_illes_balears/

Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears (BOIB núm. 48, de 19/4/2018).

Enllaç:

https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/n/llei_22018_de_13_dabril_de_memoria_i_reconeixement_democraticos_de_les_illes_balears/

Ordre IGD/577/2020, de 24 de juny, per la qual es crea el Consell de Participació de les Persones Lesbianes, Gais, Trans, Bisexuals i Intersexuals (LGTBI) i se'n regula el funcionament.

Enllaç: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2020-6840>

Recursos de referència

Protocol integral d'atenció sanitària de persones trans* a les Illes Balears.

Enllaç: <https://www.ibsalut.es/ciudadania-ca/cuidar-la-salut/2192-protocol-integral-d-atencio-sanitaria-de-persones-trans>

Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* als centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics.

Enllaç: https://www.caib.es/sites/convivexit/ca/normativa_i_protocols/

Mapa de recursos LGTBI+ de les Illes Balears. Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere. Direcció General de Coordinació, Relacions amb el Parlament, Drets i Diversitat. Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat del Govern de les Illes Balears (actualització: febrer de 2021).

Enllaç: <https://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=3355607&coduo=1426&lang=ca>

Indicant el camí. Guia d'indicadors clau per a les polítiques públiques LGTBI als ens locals.

Col·lecció «Indicadors», 10. Redacció: Montse Pineda Lorenzo. Creación Positiva. Direcció General d'Igualtat. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, 2019.

Enllaç: <https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/Indicant-el-cami.-Guia-dindicadors-clau-per-a-les-politiques-publicues-LGBTI-als-ens-locales>

Ampliar la mirada sobre les violències de gènere. Cap a un model d'atenció a persones LGTBI. Fundació Surt.

Enllaç: https://www.surt.org/wp-content/uploads/2019/12/guia_catala_virtual.pdf

TransVisibles. Una guia professional per a la inclusió laboral i l'empoderament econòmic de les dones trans. Fundació Surt.

Enllaç: https://www.surt.org/wp-content/uploads/2020/09/guia-transvisibles_cat.pdf

«Visibilitzar la diversitat». Guia de recursos LGTBI. Departament d'Ocupació, Projecció Econòmica, Joventut i Esports del Consell Insular de Menorca (actualització: 2020).

Enllaç: <https://guialgtbi.com/>

Entrevistes

Entrevista de Meritxell Rigol a Miquel Missé (23/02/2018).

Enllaç: <https://catalunyaplural.cat/es/con-algunas-politicas-trans-pensamos-que-estamos-haciendo-revolucion-cuando-estamos-poniendo-parche/>

Entrevista a Rosa Almirall en el programa *Plurals i singulars*, de Ràdio 4 (07/02/2021).

Enllaç al podcast: <https://www.rtve.es/alacarta/audios/plurals-i-singulars-a-radio-4/paper-dels-metges-transit/5781717/>

Bibliografia de referència

BEN AMICS, ASSOCIACIÓ LGTBI DE LES ILLES BALEARS:

«Jóvenes ante la diversidad sexual y de género. Estudio piloto sobre las percepciones y actitudes de la juventud ante la orientación afectivo-sexual e identidad de género». Equip investigador: Nadal Amengual, Isabel, i Gómez Saiz, Jan (Alejandro), 2019.

«Estudi sobre el risc de suïcidi en joves LGTBI». Investigació finançada per la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies de la Conselleria d'Afers Socials i Esports, 2020.

BIRULÉS, Fina. *Entreactos: en torno a la política, el feminismo y el pensamiento*. Editorial Katz, 2016.

DE LAURETIS, Teresa. *Diferencias. Etapas de un camino a través del feminismo*. Horas y Horas la Editorial, 2000.

HOOKE, Bell; BRA, Avtar; SANDOVAL, Chela; ANZALDÚA, Gloria. *Otras inapropiables. Feminismos desde las fronteras*. Traficantes de Sueños. «Mapas», 6, 2004.

LÓPEZ, Silvia; PLATERO, R. Lucas (ed.). *Cuerpos marcados. Vidas que cuentan y políticas públicas*. Edicions Bellaterra, 2019.

LÓPEZ, Silvia. *Los cuerpos que importan en Judith Butler*. Editorial Dos Bigotes, 2019.

MISSÉ, Miquel. *A la conquesta del cos equivoccat*. Editorial Egales, 2018.

PLATERO MÉNDEZ, R. Lucas; LÓPEZ SÁEZ, Miguel Ángel:

«Perder la propia identidad. La adolescencia LGTBQA+ frente a la pandemia por COVID-19 y las medidas del estado de alarma en España», 2020.

«Apoyo, convivencia y datos de correlaciones de percepción entre jóvenes LGTBQA+ en España en tiempos del COVID-19», 2020.

Pikara Magazine. Monogràfic 1: *Orgullosas. Ser gay, lesbiana, trans*, bisexual, intersexual o cualquier otra identidad que se salga de la norma es disidencia, resistencia, revolución y feminismo*. Juliol, 2019.

PLATERO, R. Lucas. «Metáforas y articulaciones para una pedagogía crítica sobre la interseccionalidad». *Quaderns de Psicologia*, vol. 16. Núm. 1, pàg. 55-72, 2014.

PLATERO, R. Lucas; ROSÓN, Maria; ORTEGA, Esther (ed.). *Barbarismos queer y otras esdrújulas*. Edicions Bellaterra, 2017.

RODRÍGUEZ, Eugeni; CARRER, Cristian. *LGTBI. Claus bàsiques*. Sembra Llibres, 2020.

SPADE, Dean. *Una vida «normal»*. Edicions Bellaterra, 2015.

TORRAS, Meri. «El delito del cuerpo: de la evidencia del cuerpo al cuerpo en evidencia». *Cuerpo e identidad*, I. Barcelona: Edicions UAB, 2007.